

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΖ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΡΙΘ. 4

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπίσημα Γράμματα: Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον περὶ τοῦ παιδομαζώματος. — **Ἐξ ἀφορμῆς** ἑνὸς Διατάγματος περὶ Τεκτονισμοῦ. — **Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι:** Περὶ τῶν σπουδαζόντων εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς θεολογικὰς Σχολὰς κληρικῶν, περὶ τῶν μετεκπαιδευομένων εἰς κατώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια ἑφημερίων, περὶ μὴ ἀναμίξεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου εἰς τὴν πολιτικὴν, καὶ περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδόθησομένων λειτουργικῶν βιβλίων. — **Διὰ τὸ Παιδομάζωμα:** Ἀπαντήσεις. — Περὶ τῆς γλωσσικῆς κατάρτισεως τῶν μαθητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως: Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐρησκειμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας. — **Παναγ. Ν. Τρεμπέλα,** Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐνδείξεις ἐκ λειτουργικῶν δέλτων καὶ χειρογράφων. — **Ἰωάννου Ν. Καρμίρη** Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Δύο Βυζαντινοὶ Ἱεράρχαι καὶ τὸ Σχίσμα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. — **Προσβ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου,** Ὁ ἅγιος Ἱερομάρτυς Βλάσιος (11 Φεβρ.). — **Ἡρακλητέων Στήλη:** Ἡ στολὴ τῆς ψυχῆς. — **Ψαλμῶδίας** ἐπικουρία. — **Τὸ Κυπριακόν.** — Κομμουνισμοί. — **Χρονικά.**

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΠΑΓΕΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Αριθ. 160/19

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Σπυρίδων, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὴν ἀπὸ 19 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3352, Διεκπ. 257 ὑμῶν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος ἐγκαίρως λαβόντες καὶ μετ' ἄλλους καρδίας ἀναγνόντες, δηλοποιοῦμεν ὅτι τὴν Πέμπτην 29 Δεκεμβρίου 1949, ἡμέραν καθ' ἣν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τελεῖ τὴν μνήμην τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων ἐν Βηθλεὲμ 14000 νηπίων, ἐτελέσαμεν Δέησιν θερμὴν, παρουσίᾳ ἀνατέρον Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ πλήθους λαοῦ, ὑπὲρ ταχείας ἀπελευθερώσεως καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας τῶν ὑπὸ τῶν συμμοριῶν ἀπαχθέντων 28000 Ἑλληνοπαίδων. Δοξάζοντες τὸν Πανάγαθον Θεόν, τὸν καταξιώσαντα ἡμᾶς ἰδεῖν τὰς ἐπὶ δεκαετίαν, θεία παραχωρήσει,

διαδραματιζόμενας πικρὰς δοκιμασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀφικνουμένας ἐπὶ τέλους εἰς τὸ τέλος αὐτῶν, ἐπιζόμεν δι, χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸ δίκαιον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Ἔθνους, ὡς καὶ εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν ζηλωτῶν ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν στοιχειῶδων νόμων τῆς ἀνθρωπίνης ἡμῆς καὶ δικαιοσύνης, ἡ καταιματωμένη πληγὴ τῆς Ἑλλάδος ἐν τοῖς νεироῖς αὐτῆς βλαστοῖς βραχέως θὰ ἐπουλωθῇ πρὸς χαρὰν ὄλων, πρὸ πάντων δὲ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν αὐτῶν.

Καθῆκον ἡμῶν λογιζόμενοι, ὅπως συνδράμωμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου ἱεροῦ σκοποῦ, τὸν ὅποιον οἱ πάντες στοχάζομεν, προέβημεν ὅπου δεῖ εἰς ἔντονα μέτρα, ἀξιούντες ὅπως εἰσακουσθῶσιν αἱ πανταχόθεν ὑψούμεναι φωναὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν μικρῶν τούτων αἰχμαλώτων καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς οἰκέλους, τοῦθ' ὅπερ ὑπαγορεύουν οἱ στοιχειώδεις κανόνες τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας.

Ὑπισχνούμενοι δὲ παρακολουθεῖν τὴν περὶ τούτου δυνατὴν ἡμῶν προσπάθειαν, εὐχόμεθα ὅπως ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς καὶ τὴν εἰρήνην ἐν τῷ κόσμῳ ἐπαγγειλάμενος Σωτὴρ ἡμῶν ἀξιώσῃ ἡμᾶς ἐορτάσαι τὴν θείαν αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν μετὰ διπλοῦ θριάμβου τῆς πίστεως καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ δλοπρόθυμος

† Ὁ Ἀντιοχείας ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐν Δαμασκῷ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1950

ἘΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΕΝΟΣ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 12ης Ὀκτωβρίου 1933, ἀσχοληθεῖσα περὶ τὸ ζήτημα τοῦ τεκτονισμοῦ, ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασίν της. Αὕτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη, κηρύττει ἀσυμβίβαστον τὸν τεκτονισμὸν πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, τὸν θεωρεῖ λείψανον τῶν ἀρχαίων μυστηριακῶν θρησκειῶν. Ὁ τεκτονισμὸς, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας, δέχεται ὡς μέλη τῆς μυστικῆς οργανώσεώς του ἀνθρώπους πάσης θρησκείας καὶ ἐθνικότητος, θεωρῶν λατὸν ὡς ὑπερθρησκείαν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπὶ μέρος θρησκείας καὶ δὴ καὶ αὐτὸν τὸν χριστιανισμὸν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη κάμνει σύστασιν, ὅπως ἀπόσχων

δοι, τυχόν, κληρικοί, παραπεισθέντες, προσεχώρησαν εἰς τὸν τεκτονισμόν, ἐπὶ ποιῆ καθαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν λαϊκῶν, ἐμπλακέντες εἰς αὐτὸν οὐχὶ ἐν ἐπιγνώσει, διὸ μεδίστανται εἰς ἄλλην θρησκείαν, ἐπιστρέψωσι δ' εἰς τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν τῶν πατέρων των. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας συνιστᾷ τοὺς τελευταίους εἰς τὴν συμπάθειαν τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσκαλεῖ αὐτά, ἵνα ἐν χριστιανικῇ ἀγάπῃ καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχωνται, ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ (Ἰω. 14, 16) φωτίσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ τοὺς ἐξ ἀγνοίας πλανηθέντας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἱεραρχίας, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Διατάγματος περὶ τεκτονισμοῦ, ἐνέκρινεν ἵνα δημοσιευθῇ τὸ παρὰ πέδας σχετικὸν ἄρθρον, τὸ ἀπηχοῦν τὸ πνεῦμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας, πρὸς γνῶσιν τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς λειτουργίας τῶν τεκτονικῶν σιωῶν.

Ἄσυνμειβαστος εἶναι ὁ τεκτονισμὸς εἰς τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν. Ματαίως ζητεῖ νὰ ἐμφανίζετο ὡς ἀπλοῦν κοινωνικὸν Σωματεῖον μὲ ἐπιδίωξιν καθαρῶς φιλανθρωπικῶν σκοπῶν. Ἡ ἀξίωσις ὅπως ὁ μυσούμενος εἰς τὸ Σῶμα δμολογήσῃ πίστιν εἰς τὸν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν συνείδησιν.

Ἄρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Ὁ Θεὸς τοῦ Ἔθνους εἶναι ὁ χριστιανικὸς Θεός. Ἡ Ἁγία Τριάς καὶ τὸ θεανδρικὸν πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ εἶναι Θεὸς ζωῆ, εἶναι δύναμις ἀγάπης καὶ λυτρώσεως εἰς ἓνα χαρακτήρα παγκόσμιον, οἰκουμενικόν, ἐμφυσηθὲς δὲ ὡς πνεῦμα ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ βιωθεὶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἔλαβε σχήματα ἰδιάζοντα εἰς τὴν θείαν λατρείαν, εἰς εἶδη ἱεραῶν τέχνης, καὶ τοῦτο, λόγῳ τοῦ ἰδιάζοντος ἀνθρωπίνου στοιχείου, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ κατοπτρισθεὶς ὑπέστη θλάσιν καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα ἔντονον διαφοροποίησιν. Ἐντεῦθεν δὲν ἐνώνει ὡς ἀδελφούς παρὰ μόνον τοὺς πιστοὺς ἐκάστης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἄρχιτέκτων Θεὸς στεγάζει ὄλους, ἀνεξαρτήτως ἐθνικῆς προελεύσεως, εἰς ἀδελφικὴν τάχα ἀλληλεγγύην λέγομεν τάχα, διότι οὐδέποτε οἱ τέκτονες ἐσεβάσθησαν ἀλλήλους εὐρεθέντες εἰς συγκρούσεις αἱματηράς, ἐπαναστάσεων ἢ γενικωτέρων πολέμων, ἕνεκα λόγων πολιτικῶν ἢ κοινωνικῶν. Ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι, Μουσουλμάνοι, Ἰνδοί, Εὐρωπαῖοι, Ἀνατολίται ἐνοῦνται ἐν τῷ Ἀρχιτέκτονι Θεῷ. Ἄλλ' ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι ἀπλήρως ἰδέα, δὲν εἶναι ζωὴ, στερεῖται πάσης δυνάμεως πρὸς διαπαιδαγώγησιν καὶ λύτρωσιν τῶν πονεμένων ψυχῶν. Θεὸς λυτρωτῆς καὶ πηγῆ ἐμπνεύσεως καὶ νικητῆς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου εἶναι ὁ Χριστός. Αὐτὸς εἶναι ἡ ἐγγύτης τῆς ἐκπολιτιστικῆς πορείας τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος εἶναι ἄζωος, κατασκευάσμα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, δὲν βεβαιώνει τὴν προσωπικότητα τοῦ

ἀνθρώπου, ὡς ἀθάνατον καὶ αἰώνιον, ὡς διδάσκει τοῦτο ὁ Χριστός, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται μὲν ὡς ὄρος τῆς μυσήσεως, ἀλλὰ παραθεωρεῖται ἔπειτα ὀλοσχερῶς ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν περαιτέρω σταδιοδρομίαν τοῦ ὡς μέλους τῆς μυστικῆς ὀργανώσεως. Ἀκόμη καὶ ἡ Ἐλευθερία καὶ ἡ Ἰσότης καὶ ἡ Ἀδελφότης, πού διακηρύσσονται ὡς κατευθυντήριοι γραμμαὶ καὶ σκοποὶ τοῦ Σώματος, καὶ αὐταὶ εἶναι ξηραὶ φιλοσοφικαὶ ἰδέαι, χωρὶς βάθος καὶ ζωντανὸν περιεχόμενον. Διὰ νὰ βιώσῃ τις ὀλοκληρωτικῶς τὰς ἀνω ἰδέας, πρέπει νὰ περάσῃ ἀπὸ ὀδύνας, ἀπὸ μόχθους καὶ πολέμους, διότι ἡ ζωὴ δὲν ἐξανλεῖται εἰς ἰδέας, εἶναι πάλιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, εἶναι ὀδύνη καὶ σταυρός, δὲν διανύεται μεταξὺ γεννήσεως καὶ θανάτου μόνον ὡς εἶδος, ὡς «ράτσα», ἀλλὰ ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ἡ ζωὴ ἀναβλύζει ὡς ἔλευθερία, ὡς πνεῦμα, ὡς περιμάχητος πόθος πρὸς ἀπολύτρωσιν, πρὸς κατανίκησιν τῶν δυνάμεων τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, ὡς ἐλπίς ἀναστάσεως καὶ ὑπάρξεως αἰωνίου.

Οὔτε ἐπιστημονισμοί, οὔτε θεοσοφισμοί, οὔτε φιλοσοφικὰ συστήματα οἰαδήποτε ἀπαντοῦν εἰς τὰς ἐναγωνίους αὐτὰς ἀνατάσεις καὶ προσδοκίας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Μόνον ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ δίδει ἀπάντησιν, πού ἱκανοποιεῖ τὰς πονεμένας καρδίας τῶν λαῶν. Ὅλοι αἱ δημιουργοὶ τοῦ πνεύματος αἱ πραγματικοποιούμεναι μὲ ἀγῶνας, μὲ μόχθους καὶ μάχας πρὸς ἐπιβολὴν τῆς πνευματικῆς πορείας τῆς Ἰστορίας, πρὸς ζωογόνησιν τοῦ πολιτισμοῦ, κορυφουμένου εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν τῆς γῆς, εἶναι ἐμπνεύσεις τῆς ἔλευθερίας φωτιζομένης ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀλήθεια δηλαδὴ πρόδοσις τῆς Ἰστορίας καὶ ἡ κατάκτησις, ἡ ὀλοκληρωτικὴ βίωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας, ὡς καλωσύνης καὶ ἀγάπης καὶ ἀληθοῦς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον, εἶναι ἔργον ζῶντος Θεοῦ καὶ τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου, καὶ ὄχι ἀφηρημένων ἀψύχων ἰδεῶν, πού εἶναι ἀπλοῦν ἔμβλημα ὀρθολογιστικῶν ἐπιφανειακῶν κατευθύνσεων. Ἄλλως τε τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὡς λάμψις φωτός, ὠραιότητος καὶ ἐπιστήμης, υἱοθέτησε τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐβίωσε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, τὴν ἠρμήνευσε μὲ Οἰκουμενικὰς Συνόδους εἰς ὄρους καὶ κανόνες καὶ θεσμοὺς διοικήσεως καὶ τάξεως, εἰς σχήματα χαροποιᾶ τέχνης, εἰς τρόπον ὥστε ὅλη ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους νὰ εἶναι πάντοτε πλαισιωμένη εἰς ἠθικοὺς ρυθμοὺς καὶ ἐκουσίας πειθαρχίας, πού συνεχίζουσιν τὴν ἀρχοντικὴν καὶ ἀριστοκρατικὴν τοῦ ἐμφάνισιν, πού καθιστοῦν ἀνεξάντλητους τὰς δυνατότητάς του καὶ αὐξάνουσιν τὴν μαχητικὴν καὶ ἠρωϊκὴν τοῦ δυνάμειν πρὸς νικηφόρον διεξαγωγὴν ἀγῶνων ζωῆς ἢ θανάτου δι' ἑαυτὸ καὶ ὄλον τὸν κόσμον.

Ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ διεθνὴς βᾶσις τῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, ὀργανώσεως, ἐάν ἐβιοῦτο καὶ ἐξη-

πλοστο εις την διεθνή της μορφήν εντός του "Εθνους, ή εθνική ψυχή θά προσηνατολιζέτο πρὸς ξένας μεταφυσικάς ἀρχάς, πρὸς ξένα σύμβολα, καὶ ἡ συνέπεια αὐτοῦ τοῦ προσηνατολισμοῦ θά ἦτο ἡ διάλυσις της. Τοιοῦτος κίνδυνος βεβαίως δὲν ὑπάρχει, διότι οὐδέποτε οἱ λαοί, ὡς ἔχουν σήμερον, δύνανται νὰ ζήσουν ὡς μία διεθνὴς ὄντοτις. Ἡ ἔννοια τοῦ διεθνισμοῦ δὲν ἔχει ἀντικειμενικὴν βᾶσιν, εἶναι κατασκευάσμα τῆς σκέψεως πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κατανοήσεως τῶν σχέσεων τῶν λαῶν. Ἡ πραγματικότης εἶναι αὐτή, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ὡς πανεθνῆς ἰδέα δὲν ὕφίσταται, ὕφίστανται οἱ λαοὶ ὡς ἐπὶ μέρους ἀνθρωπότητες, ὡς "Εθνη μὲ ἰδιάζουσας ψυχὴν καὶ μὲ ἰδιάζουσας διανόησιν, μὲ ἀνθήσεις πολιτισμοῦ, πού ἔχουν τὸ ξεχωριστόν των χρώμα. Ὡστε ὁ τεκτονισμός, ὡς κοινωνικὴ ὀργάνωσις μὲ βᾶσεις διεθνεῖς, κινεῖται ἔξω τῆς πραγματικότητος, εἶναι ἔξω τοῦ τόπου καὶ χρόνου, μὲ τοὺς προσηνατολισμοὺς του πρὸς ἀφηρημένους θεοὺς καὶ ξένα σύμβολα.

Θά ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ ἀπειχόν ἀπ' αὐτῆς ὅσοι ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀρέσκονται εἰς τὴν μυστικὴν αὐτὴν ὀργάνωσιν καὶ ὄχι νὰ ἀσχολοῦνται νὰ τὴν θεμελιώσουν διὰ νόμων τοῦ Κράτους ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Εἶναι ἀληθές ὅτι, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ὄλοι, οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄνδρες ἐντιμοὶ καὶ σοβαροὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται, δὲν ἐλλέπουν μάλιστα καὶ ἐκείνοι ἐξ αὐτῶν πού ἐκτελοῦν καὶ τὰ καθήκοντά των ὡς "Ελληνας Ὁρθόδοξοι χριστιανοί, ἀλλὰ πλανῶνται, ἐάν νομίζουσιν ὅτι διὰ τῆς μυστικῆς τεκτονικῆς τῶν ὀργανώσεως συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν πορείαν τοῦ "Εθνους. Τὸ "Εθνος κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν πνευματικὴν παράδοσιν, τὴν πηγὴν τῆς ἐμπνεύσεώς του, τῶν εὐγενῶν ἐξορμήσεών του καὶ τῶν ἡρώϊκων ἀγώνων του πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας του, καὶ τῶν ὠραίων μορφῶν τοῦ πολιτισμοῦ, πού ὑπῆρξαν καὶ θά παραμένουν τὸ χαροποιὸν λυτρωτικὸν φῶς ὄλων τῶν "Εθνῶν.

Τὰ "Εθνη χριστιανοποιούμενα ὀλοὲν βαθύτερον, βιοῦντα δηλ. ὁσημέραι τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην, θά λαμβάνουν πείραν τῆς ἐσωτερικῆς των λυτρώσεως, θά κατανοήσουν ὅτι ὀφείλουν νὰ ὑποτάσσουσιν ὄλην τὴν ἐπιστημονικὴν των πρόοδον καὶ τὰς δημιουργίας των εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ πλησίον οἰασθῆποτε ἐθνικῆς προελεύσεως, ὡς τὸν ὑποδεικνύει ἡ Εὐαγγελικὴ παραβολή, καὶ ἐντὸς τῶν χριστιανικῶν των βιωμάτων θά ἐξυψοῦνται συνεχῶς, θά δύνανται νὰ συναντῶνται ἄνευ ἐπιφυλάξεων, νὰ αἰσθάνωνται τὴν πληρότητα τῆς ἀδελφικῆς των ἀλληλεγγύης, νὰ συνεργάζωνται ἐν ἀμοιβαίῳ σεβασμῷ καὶ νὰ βιοῦν εἰς διαρκῆ εἰρήνην εἰς μίαν μορφήν πολιτισμοῦ, ἐντὸς τῆς ὀποίας νὰ κατοπτρίζεται ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐκπολιτιστικὴ πορεία τῆς "Ιστο-

ρίας, αὐτὴ εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀποστολή καὶ ὁ ὕψηλός προορισμός των ἐν τῇ κοινωνίᾳ βιούντων ἀνθρώπων.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Ἀριθ. Πρωτ. 210
Διεκτ. 352 Ἀθήνησι τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1950
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 575

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐπειδὴ ἐσχάτως παρατηρήθη, ὅτι ἔνιοι κληρικοὶ ἐξ ἐπαρχιῶν, ἐπὶ τῇ προφάσει θεολογικῶν σπουδῶν, λαμβάνουσιν ἀορίστους ἀδείας δι' Ἀθήνας ἢ Θεσσαλονίκην, ὅπου καὶ διαβιοῦσιν, ἐπιτυγχάνοντες καὶ τὸν διορισμὸν αὐτῶν εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις χωρὶς εἰς τὴν πραγματικότητά νὰ σπουδάζωσιν, ἢ φοιτῶντες εἰς Θεολογικὰς Σχολὰς, νὰ παρατείνωσιν ἀδικαιολογητῶς τὴν λήψιν τοῦ πτυχίου αὐτῶν, διὰ ταῦτα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως, εἰς τοὺς ἐφεξέμενους ἔκ των κληρικῶν τῆς καθ' ὑμᾶς Θεοσώστου Παροικίας, ἵνα φοιτήσωσιν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης, χορηγητῆται ἐνιαυσία ἐκπαιδευτικὴ ἀδεια, ἀνανευμένη καθ' ἔτος, μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς τακτικῆς αὐτῶν προόδου.

- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ, Προεδρεῶν
- † Ὁ Δράμας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- † Ὁ Χίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Φλωρίνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
- † Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
- † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ὁ Ἀρχιεραμματοῦς τῆς Ἱ. Συνόδου
† Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Κοτζιάς

Ἀριθ. Πρωτ. 211 Ἀθήνησι τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1950
Διεκτ. 353

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 576

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐπειδὴ ὑπεβλήθησαν ἐρωτήματα εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, σχετικῶς πρὸς τὴν ἡλικίαν, μέχρι τῆς ὀποίας δύνανται νὰ ἐγγράφονται οἱ ἐφημέριοι πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς τὰ Κατώτερα Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια, ὑπομνησόμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 46277/24-6-48 ἐγκύκλιον τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, καθ' ἣν «πρὸς μετεκπαίδευσιν δύνανται νὰ φοιτήσωσιν ἐν τοῖς Φροντιστηρίοις τούτοις πάντες οἱ ἐφημέριοι ἡλικίας μέχρι 55 ἐτῶν».

- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ Προεδρεῶν
- † Ὁ Δράμας ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- † Ὁ Χίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Φλωρίνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
- † Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
- † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ὁ Ἀρχιεραμματοῦς τῆς Ἱ. Συνόδου
† Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Κοτζιάς

Ἀριθ. Πρωτ. 257 Ἀθήνησι τῆ 4η Φεβρουαρίου 1950
Διεκπ. 396

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 577

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀφορμὴν λαμβάνουσα ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκ τῶν ἐπικειμένων Βουλευτικῶν ἐκλογῶν καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάμιξις τῶν Λειτουργῶν τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας εἰς κοσμικὰς διαμάχας, ἔγνω, ὅπως παρακαλέσῃ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, ἵνα συστήσωσιν εἰς τὸν ὑπ' αὐτοὺς Ἱερόν Κλήρον αὐστηρὰν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικὴν, δεδομένου, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἐγκείται εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἀγωγὴν καὶ σωτηρίαν τοῦ χριστευωνύμου πληρώματος, τοῦθ' ὅπερ μόνον διὰ τῆς ὑπεράνω τῶν κοσμικῶν μεριμνῶν, καὶ δὴ τῶν κομματικῶν ἀντεγκλήσεων, στάσεως καὶ χρηστῆς πολιτείας αὐτοῦ δύναται ὁ κληρικὸς νὰ ἐπιτελέσῃ.

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος Προεδρεύων
† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ἸΩΑΚΕΙΜ
† Ὁ Χίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
† Ὁ Φλωρίνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ὁ Κορινθίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ
† Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
† Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Κοτζιάς

Ἀριθ. Πρωτ. 259 Ἀθήνησι τῆ 4η Φεβρουαρίου 1950
Διεκπ. 397

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 578

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀφ' ἱκανῶν χρόνων, ὡς γνωστόν, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶχε διαπιστώσει τὴν σοβαρωτάτην ἔλλειψιν τῆς δυνατότητος τῆς ὑπ' Αὐτῆς ἐκδόσεως βιβλίων, ἀναγομένων εἰς τε τὸν ἱεροτελεστικὸν κύκλον καὶ εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν καὶ ἐποικοδομητικὸν τοιοῦτον, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς εὐοδόσεως τῶν ὑψηλῶν Αὐτῆς σκοπῶν, τῆς ἐν Χριστῷ δηλονότι οἰκοδομῆς καὶ σωτηρίας τῶν πιστῶν.

Ἦδη ἡ Ἱερά Σύνοδος μεθ' ἱκανοποιήσεως γνωρίζει εἰς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἀπὸ μακροῦ λίαν καρποφόρος καὶ ἀθορύβως δρῶσα καὶ εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς, ἀνέλαβε τὴν ἐκτύπωσιν τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐκδίδουσα πρῶτον τὸ «Ἱερατικόν», τὴν Λειτουργικὴν λεγομένην Φυλλάδα, πρὸς χρῆσιν ὑπὸ τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων, τοῦθ' ὅπερ πολῦτιμον θέλει ἀποτελέσει βοήθον αὐτῶν.

Ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας τῆς ἀναλαμβανομένης ὡς ἄνω προσπαθείας προδήλως δὲν διαλανθάνει τὴν προσοχὴν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου τούτου θέλει ἀποτελέσει ἀσφαλῶς μέριμναν ὑπὸ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν καθοδήγησιν.

Κατὰ ταῦτα ἡ Ἱερά Σύνοδος φρονεῖ, ὅτι οἱ Σε-

βασμιώτατοι Ἱεράρχαι διὰ καταλλήλων ἐνεργειῶν δέον, ὅπως συστήσωσιν εἰς τὸν ὑπ' αὐτοὺς Ἱερόν Κλήρον τὴν χρησιμότητα τοῦ ἐκδιδόμενου «Ἱερατικοῦ», ἔτι δὲ καὶ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν διὰ τῶν ἐκδιδόμενων ἔργων, διότι, ὡς τυγχάνει εὐνόητον, τοιαύτης σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἔργον μόνον διὰ τῆς ἐκ μέρους τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν κατανοήσεως καὶ ἐνισχύσεως θέλει πραγματοποιηθῆ.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὅπως, ἀμέριστον τὸ διαφέρον αὐτῆς ἐπιδεικνύουσα ἐν προκειμένῳ, συντελέσῃ εἰς οἰκοδομὴν ἔργου, ὅπερ μεγάλως θέλει προαγάγει τὴν καθόλου ἀποστολὴν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας, δεδομένου, ὅτι θὰ δημιουργηθῶσι καὶ μελλοντικαὶ προϋποθέσεις ἐκδόσεως καὶ ἐπιστημονικῶν θεολογικῶν καὶ λοιπῶν συναφῶν συγγραμμάτων.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Πρόεδρος
† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ἸΩΑΚΕΙΜ
† Ὁ Χίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
† Ὁ Φλωρίνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ὁ Κορινθίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΓΕΡΜΑΝΟΣ
† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ
† Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
† Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Κοτζιάς

ΔΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας :

Ἀλεξάνδρεια

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα

Σήμερον προσέστημεν ἱκετηρίου τελετῆς ὑπὸ συγκινητικῆν ἀτμόσφαιραν ἐνώπιον πυκνοῦ ἐκκλησιασματος δι' ἀπελευθέρωσιν 28.000 παιδιῶν. Ἐτηλεγραφήσαμεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσίας, Ρουμανίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, παρακαλοῦντες αὐτοὺς ὅπως ἀσκήσουν ἐπιρροὴν εἰς τὰς Κυβερνήσεις των, ἵνα ἀπελευθέρωσιν τοὺς ἑλληνόπαιδας. Ἐπίσης ἐτηλεγραφήσαμεν σήμερον εἰς Λαίηκ Σαξές.

† Πατριάρχης ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννουπόλεως :

Ἰωαννούπολις

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα

Μετέχοντες μετὰ ποιμνίου Πανελληνίου πένθους ἐφ' ἀρπαγῇ ἑλληνοπαίδων ὑπ' ἐχθρῶν πατρίδος, ἀνεπέμψαμεν δέησιν ἐπ' Ἐκκλησίας ὑπερ ταχείας ἐπιστροφῆς καὶ ἀπεστείλαμεν διαμαρτυρίαν Ὁργανισμὸν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἀνακοινώσαντες ταυτοχρόνως ἐνταῦθα Ἀρχηγούς ἄλλων δογμάτων.

† Μητροπολίτης Ἰωαννουπόλεως ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Τοῦ Μητροπολίτου Ἀξώμης :

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΞΩΜΗΣ

Ἀριθ. 49

Ἄντις Ἀμπέμπα 20)1)1950

Πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Κύριον Κύριον Σπυρίδωνα

Ἡς Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Ἡ ἐπιτυχστάτη σκέψις τῆς Ὑμ. Μακαριότητος νὰ

κηρυχθή η 29 Δεκεμβρίου 1949 ήμερα εθνικού πένθους μοι άνεκοινώθη έγκαιρώς διά της ένταυθα Έλληνικής Πρεσβείας.

Έγκύκλιον απέλυσα πρὸς τὰς ἀνά τὴν Έπαρχίαν μου Έλληνικὰς Κοινότητες δίδουσαν οδηγίας σχετικὰς.

Τῶ ὄντι πάντες οἱ Έλληνες ὀρθόδοξοι έτήρησαν τὸ εθνικὸν πένθος κατὰ τὴν ήμέραν εκείνην. Άκολουθίαι ἐν τοῖς ναοῖς έτελέσθησαν, δεήσεις άνεπέμφθησαν. Λόγοι επίκαιροι έξεφωνήθησαν. Ψηφίσματα ένεκρίθησαν καὶ πρὸς τὰς ἀρμοδίας διεθνεῖς Άρχὰς έτηλεγραφήθησαν. Πάντων τῶν κατὰ τὴν ήμέραν εκείνην γενομένων εκθέσεις υπεβλήθησαν εἰς τὴν ένταυθα Β. Πρεσβείαν τῆς Έλλάδος, ὅπως χρῆσιν αὐτῶν ποιήσῃται ὅπου δεῖ.

Η ἀπὸ τῆς τηρήσεως τοῦ εθνικοῦ πένθους ἐντύπωσης ήμετέρων καὶ ξένων υπήρξε βαθυτάτη.

Εἶθε ὁ Θεὸς τῆς ἀγαθωσύνης νὰ εἰσακούσῃ τὰς ἀναπεμφθείσας δεήσεις καὶ ἀποκαταστήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰν εἰς τὰς έρημωθείσας ἑλληνικὰς εστίας.

Επί τούτοις κατὰσπάζομαι τὴν ἡμ. Μακαριότητα φιλήματι ἁγίῳ,

Διατελῶν
Έλάχιστος Αὐτῆς ἐν Χῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλος πρόθυμος

Ὁ Μητροπολίτης Ἀξῶν ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Τῆς Μητροπόλεως Αὐστραλίας :

Αὐστραλία

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα

Διωργανώσαμεν δεήσεις καὶ διαμαρτυρίας κατ' ἅπασαν έπαρχίαν ήμῶν διά κατακρατούμενα ἀδίκως παιδία μακρὰν Έλλάδος. Εὐχόμεθα Ὑψίστος κρατῦνοι ήμετέρων Μακαριότητα πρὸς δόξαν Έκκλησίας, Έθνους. Νέον έτος πάροχον παντὸς ἀγαθοῦ καὶ εἰρήνης.

† Ὁ Αὐστραλίας ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ

Τοῦ Ἀρχιεπισκοποῦ Οὐψάλας :

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΟΥΨΑΛΑΣ
ΣΟΥΗΔΙΑ

243)50

Οὐψάλα, Ἰαν. 21, 1950

Πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν

Ἀ θ ῆ ν α ς

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε,

Ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ,

Μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως έλαβον ήμετερον τηλεγράφημα σταλὲν κατὰ τὴν ήμέραν τῆς μνήμης τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀναιεθέντων ἀθῶων παιδίων τῆς Βηθλεέμ, περιέχον ένθερον καὶ δικαίαν διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς ἐγκληματικῆς ἀρπαγῆς τῶσαν Έλληνοπαιδῶν καὶ τῆς κατακρατήσεώς των εἰς ἐχθρικός χώρας.

Συμφωνῶ ἀπολύτως μετ' ήμῶν, ὅτι τὸ ἐγκλημα τοῦτο ἀτιμάζει τὸν χριστιανικὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

Επιθυμῶ νὰ βεβαιώσω ήμὰς, σεβαστέ μοι καὶ ἀγαπητέ Ἀδελφέ, ὅτι ή καρδία μου πλήρως συμπάσχει μετὰ τῶν ἀτυχῶν μητέρων καὶ πατέρων τῶν ἀποστερηθέντων τῶν τέκνων των κατὰ τοιοῦτον τρομερὸν τρόπον. Επίσης επιθυμῶ νὰ εκφράσω τὴν βαθυτάτην μου συμπάθειαν πρὸς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὴν ἑλληνικὴν Έκκλησίαν διά τὸ πένθος καὶ τὴν ἀγωνίαν σας δι' αὐτὰ τὰ ἀτυχῆ παιδία, τὰ βιαίως ἀρπαγέντα ἀπὸ τὰς οἰκίας καὶ τὴν χώραν των καὶ ἀκόμη ἀναιδῶς κατακρατούμενα εἰς ξένας χώρας.

Εστὲ βέβαιος, ὅτι ὁ λαὸς τῆς χώρας αὐτῆς αἰσθάνεται ἀκριβῶς ὡς ἐγὼ διά τὴν υπόθεσιν ταύτην.

Ενεχειρίσα τὸ ήμετερον τηλεγράφημα εἰς τὴν Α.Ε. τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν τῆς Σουηδίας καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μεγαλειότητος, ὅπως προσπαθήσουν με πάντα τρόπον νὰ μεταχειρισθοῦν ὅλην τὴν τὴν ἐπιρροήν, ἵνα ἐλευθερωθοῦν αὐτὰ τὰ παιδία καὶ οἱ νέοι καὶ επιστρέψουν εἰς Έλλάδα. Εἰς ἐμέ, κληρικὸν ὄντα, δὲν ὑπάρχει δυνατότης ἀπ' εὐθείας χειρισμοῦ τοιούτων ὑποθέσεων πολιτικῆς φύσεως.

Επιλαμβάνομαι τῆς εὐκαιρίας νὰ εὐχαριστήσω ήμὰς

έγκαρδίως, ἀγαπητέ μοι Ἀρχιεπίσκοπε, διά τὴν εὐγενῆ σας ἐπιστολήν τῆς 20 Σεπτεμβρίου π. ἐ., ἣν έλαβον τὴν 13 Δεκεμβρίου διά μέσου τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Έλληνικῆς Βασιλικῆς Πρεσβείας ἐν Στοκχόλμῃ. Ἦτο τοῦτο δι' ἐμέ μία τιμὴ νὰ λάβω τοιοῦτου εἶδους ἐπιστολήν παρ' ήμῶν εἰς ἀπάντησιν ἰδικῆς μου καὶ ἐκ μέρους τῶν ἐπισκόπων τῆς Σουηδικῆς Έκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ήμῶν εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Έλλάδος.

Εἶθε ὁ Θεός, ὁ οὐράνιος ήμῶν Πατήρ, ἀφθόνως νὰ εὐλογῇ ήμὰς προσωπικῶς καὶ τὸ έργον σας, ὡς καὶ τὴν γερασμίαν Ὀρθόδοξον Έκκλησίαν τῆς Έλλάδος.

Διατελῶ, ἀγαπητέ μου Ἀρχιεπίσκοπε,
φιλοστόργως Ὑμέτερος

ERLING EIDEM

Τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Νορβηγίας, ἐξ Ὁσλο :

Ὁ ἐν Ὁσλο Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Νορβηγίας Κύριος Ἀϊβιντ Μιέργκραβ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Κύριον Τρύνγκε Λῆ, πρὸς ἀπάσας τὰς Έκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς τοῦ Κράτους, τὰς συντεχνίας καὶ ὀργανώσεις τῆς χώρας καὶ τὰς νορβηγικὰς γυναικείας ὀργανώσεις, τὴν κατωτέρω προκήρυξιν δημοσιευθεῖσαν ὑφ' ὅλων ἐν γένει τῶν ἐν Νορβηγίᾳ ἐκδιδομένων ἐφημεριδῶν :

«Περὶ τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας ἑλληνοπαιδῶν ἡλικίας δύο ἕως δεκαῆξ ἐτῶν ἀνηράγησαν βίᾳ ἐκ τῶν ἐστιῶν καὶ τῶν γονέων των, μετηνέχθησαν παρὰ τῶν ἀνταρτῶν εἰς ξένας χώρας καὶ διαιτῶνται, κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς πεδία συγκεντρώσεως. Τινὰ ἐξ αὐτῶν εὐρίσκονται ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ καὶ ἄλλα ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ, Βουλγαρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Ἀλβανίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Πολωνίᾳ.

Σκοπὸς τῶν συνταραξασῶν τοὺς παραμεθορίους πληθυσμοὺς ἀπαγωγῶν τούτων εἶναι ἡ μακρὰν τῶν γονέων συλλογικὴ ἀνατροφή τῶν τέκνων κατὰ τὰ ὀρθόδοξα τοῦ κομμουνισμοῦ δόγματα, πρὸς δημιουργίαν εἰδικῆς ἐν τῷ μέλλοντι πέμπτης φάλαγγος ἐν Έλλάδι.

Διὰ κτηνόδους βίας, ἣν οὐδ' αὐτὸς ὁ Χίτλερ εἶχε διανοηθῆ, διαπλάσσονται μακρὰν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων τὰ τέκνα, ἐνῶ ήλίου φαεινότερον προβάλλει τὸ δικαίωμα τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν τέκνων.

Εἶναι τελείως ἀδιάφορον ἐὰν τινὰ τῶν ὑπὸ τὰς ὡς ἄνω ἐκτεθείσας συνθήκας ἀπαχθέντων ὕφίσταντο στερήσεις πλησίον πτωχῶν ἐν τῇ γενετικῇ γονέων καὶ διάγουν ἡδῶ, ὡς τινες διατείνονται, σχετικῶς ἀνεκτὸν βίον εἰς τὰ πεδία τῆς συγκεντρώσεώς των. Ἐννοοῦμεν τοὺς ἀποτέρευος σκοποὺς τῶν θωπειῶν τούτων. Ἀνεξαρτήτως ὁμως καὶ τῶν καλῶν καὶ πάσης ἄλλης προθέσεως, ήμεῖς ἔχομεν καθήκον ν' ἀγωνισθῶμεν σοβαρῶς ὑπὲρ τοῦ ἀναμφισβητήτου δικαιώματος τῶν γονέων ἐπὶ τῶν τέκνων των καὶ νὰ πράξωμεν τὸ πᾶν πρὸς ἀναγκορσίαν καὶ διατήρησιν τοῦ δικαιώματος τούτου.

Τὸ ζήτημα συνεζητήθη κατὰ τὰς δύο τελευταίας Συνελεύσεις τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ ἅπαντα τὰ Κράτη, μὴδ' αὐτῆς τῆς Ρωσίας ἐξαιρουμένης, συνεφώνησαν ἐπὶ τῆς ἐπανάδου τῶν ἀπαχθέντων εἰς τὰς εστίας των καὶ τὰς οἰκογενείας των. Ὁ Διεθνῆς ὁμως Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ὅστις ἀνέλαβε νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ έργον τοῦτο, δυσκολίας μόνον ἀπαντᾷ ἐκεῖθεν τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος. Ἡ Τσεχοσλοβακία μόνη ἀπήντησεν εἰς διάβημα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἀποδεχθεῖσα νὰ παρουσιάσῃ καταλόγον τῶν ἐκεῖ διαβιούντων ἑλληνοπαιδῶν, ἄλλα μέχρι σήμερον, οὐδὲν ἀπολύτως ἐπηκολούθησε καὶ οὐδενὸς ἐκ τῶν ἀπαχθέντων ἐπετεύχθη ἡ παλινόστῃσις.

Φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ προκληθῇ λαϊκὴ ἐξέγερσις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν διαβημάτων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ ἐν γένει πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐνέργειαν. Ἐὰν ἴσως δὲν πτοοῦνται πρὸ ἄλλων διαβημάτων τὰ ἀστυνομικὰ Κράτη, φοβοῦνται πάντοτε τὴν δικαιολογημένην καὶ βίσιμον ἐξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ ἔξωτερου.

Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ἄλλα κράτη, καὶ δὴ ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι, θὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ ζητήματος,

ήμεεις δ' οί Νορβηγοί οφείλομεν ν' απευθύνωμεν διαμαρτυρίας και εκκλήσεις απ' ευθείας προς τόν Κύριον Τρούβε Λη. Απαξάσασαι αι οργανώσεις και συντεχνίαι της Νορβηγίας οφείλουσι ν' απευθύνουσι τας διαμαρτυρίας των, καθόσον, όσον περισσότεραι ύποβληθώσι, τόσοσν αποτελεσματικωτέρα θ' αποβή ή ενεργεια.

Κατεχόμεθα υπό βαθυτάτης αγανακτήσεως διαπιστούντες ότι δέν έπετεύχθη έτι ή επάνοδος των άρπαγέντων έλληνοπαίδων εις τας οικογενείας των και παρακαλούμεν τά Ηνωμένα Έθνη όπως λάβωσι τά ένδεικνύόμενα μέτρα ίνα εξαναγκάσωσι τά εκείθεν του παραπετάσματος Κράτη της Εύρώπης νά μεταβάλωσι νοσοτροπιαν, νά κατανότησωσι δ' ότι έπληξαν καιρίως τό ίερόν δικαίωμα των γονέων και ότι ή παραγνώρισις του δικαιώματος τούτου αποτελεί πρόκλησιν εναντίον της ανθρωπότητος.

Συμφώνως προς τά ως άνω εκτιθέμενα, σάς παρακαλούμεν νά λάβητε τάς έπι του προκειμένου αποφάσεις σας.

Η διεύθυνσις του Κυρίου Τρούβε Λη είναι τό Λαίμη Σαξές εις Ν. Υόρκην.

Διά τόν προσήκοντα έλεγchon των έν Νορβηγία ενεργειών, θά σάς ειμεθα ευγνώμονες εάν ευαρεστηθήτε νά υποβάλητε ήμιν αντίγραφον των προς τόν κ. Τρούβε Λη διαβιβασθησομένων υπό τό άνωτέρω πνεύμα εκθέσεων ήμων».

A·T·BINT ΜΠΕΡΓΚΡΑΒ
ΑΡΝ. ΟΒΕΡΛΑΝΤ

Σημ. Η άνωτέρω προκήρυξις του Άρχιεπισκόπου, προσυπογράφεται και παρά του κ. Άρν. Όβερλαντ, γνωστού συγγραφέως και ποιητού, όστις όλωσ αυθορμηγως προσέφερε την έπι του προκειμένου συνεργασίαν του. Είνε δ' έξαιρετικώς πολύτιμος και ένχει ιδιαιτέραν σπουδαιότητα ή συνεργασία αύτη, καθότι ό κ. Όβερλαντ χαιρεί τών γενικών συμπαθειών του Νορβηγικού λαού και ή προσωπικότης του άσκει άπεριόριστον έπιβολήν έπι των λαϊκών μαζών της χώρας.

Του Προέδρου της Δημοκρατίας του Λιβάνου :
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ
Άριθ. 91. Β)19 Αθήναι, τή 4 Φεβ)ρίου 1950

Μακαριώτατε,
Η Α. Ε. ό κ. ΒΕΧΑΡΑ ΕΙ, ΚΗΟΥΡΥ, Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ευρησεθή νά μοι αναθέσθ, όπως αναφέρω εις την Ύμετέραν Μακαριότητα, ότι έλαβε τό Ύμέτερον τηλεγράφημα σχετικώς με τά άτυχή παιδιά της Ελλάδος.

Η Α. Έξοχότης ζωηρώς συνεκινήθη εκ της συμφορας των, συμμετέχει άπολύτως της δδύνης και του πόνου του Έλληνικού λαού διά τας χιλιάδας των από τας οικογενείας και την χώραν των άρπαγέντων τέκνων του και εκφράζει προς την Ύμετέραν Μακαριότητα όλην αύτου την συμπάθειαν και την βεβαίωσιν της συνδρομής του χάριν αυτών.

Επιτρέψατέ μοι, Μακαριώτατε, εις την εκφρασιν των αισθημάτων της Α. Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας νά ένώσω και την προσωπικήν μου τοιαύτην και νά εκφράσω τας πλέον ένθέρμους ευχάς μου ύπερ της ταχείας επανόδου των παιδιών αυτών.

Παρακαλώ την Ύμετέραν Μακαριότητα, όπως ευαρεστηθή νά δεχθή την διαβεβαίωσιν του βαθυτάτου μου σεβασμού και της ύψηλης μου ύπολήψεως.

Μ. GHANDOUR
Έπιτετραμμένος του Λιβάνου

Ό έν Βέρνη Έλληνο-Έλβετικός Σύνδεσμος άπηύθυνε προς τόν Έλβετικόν λαόν την ακόλουθον εκκλήσιν :

• Ένώ ήμεεις έωρτάσαμεν ευφροσύνως τας τελευταίας ήμέρας του έτους, άπειροι έλληνικαι οικογένειαι εινε ακόμη βυθισμένοι εις τό πένθος και την ανησυχίαν. Πράγματι, παρά τας επανειλημμένας διαμαρτυρίας της έλληνικής κυβερνήσεως και πολλών διεθνών οργανισμών, μυριάδες έλληνοπαίδων κατακρατούνται μακράν της πατρίδος των.

Τή πρωτοβουλία του Άρχιεπισκόπου Άθηνών ή 29 Δεκεμβρίου εκηρύχθη ήμέρα ένθνικού πένθους ως διαμαρτυρία προς τόν κόσμον ολοκληρον κατά της μεγίστης ταύτης σκληρότητος.

Παρακαλούμεν ένώσατε την φωνήν σας μετά της φωνής του έλληνικού λαού όπως, παρά πάντα τά συσσωρευθέντα εμπόδια, ή συνείδησις του κόσμου επιτύχη την εις τας οικογενειακάς των έστίας επιστροφήν των παιδιών τούτων».

*

Ύπό τόν τίτλον «Η άρπαγή των Έλληνοπαίδων προκαλεί την παγκόσμιον αποδοκιμασίαν», έκτακτον ειδικόν φύλλον εκδοθέν έν Παρισίοις, προς διαφώτισιν του γαλλικού κοινού, δι' εργασίας του συνδικάτου γάλλον εργατών (travail exécuté par des ouvriers syndiqués), έξιστορεί τά κατά τό υπό των ολαοκομμουνιστών άνταρτών άποτολημηθέν παιδομάζωμα, όπερ, κατ' αυτό αποτελεεί «έν δραματικόν πρόβλημα», ύπερβαίνον τας δυνατότητας της τε έλληνικής κυβερνήσεως και του ΟΗΕ, ως και τας των ανθρωπιστικών Οργανώσεων, όπολαι ή Διεθνή Έπιτροπή του Έρυθρού Σταυρού και άλλαι παρεμφερεις. Διότι, παρά πάσας τας ύπ' αυτών καταβληθείσας προσπάθειας, δέν έπέτυχον την άδειαν των κατακρατούτων τους έλληνοπαιδας δορυφόρων κρατών νά έρευνησουν επί τόπου, ούτω δε ούδέ έν παιδίον επέστρεψεν εις την πατριήν του έστίαν. Και όταν δε ό ΟΗΕ είχε παμφηφεί αποφασίσει ύπερ της αποδόσεως των παιδιών, παρά τό ότι ρητώς έδηλώθη ό μη πολιτικός, άλλ' ό αποκλειστικώς ανθρωπιστικός της αποφάσεως χαρακτήρ, ούδέν έπετεύχθη, των ένδιαφερομένων δορυφόρων δικαιολογηάντων την κατακράτησιν των παιδιών διά προφάσεων πρωτοφανούς κυνισμού.

Μετά την άποτυχίαν πάντων των έν λόγω διαβημάτων — έξακολουθεί τό έν λόγω φύλλον—ούδέν απέμεινε, ει μη «ή εκκλήσις προς την συνείδησιν του πεπολιτισμένου κόσμου με την έλπίδα νά μαλάξη τους κυρίους του Κρεμλίνον ή παγκόσμιος συγκίνησις».

Παρατίθενται κατόπιν ολοκληρωι αι σχετικαι εκκλήσεις της Βασιλίσσης και του Άρχιεπισκόπου Σπυριδωνος δια τε των προς τους δημοσιογράφους και από ραδιοφώνου όμιλιών των, έξιστοροούνται τά κατά την έπέμβασιν του Προέδρου Τρούμαν τη προσωπική ενεργεία του Άρχιεπισκόπου Άμερικής Μιχαήλ, δημοσιεύονται αι περι του ζητήματος δηλώσεις του έν Άθήναις Πρεσβευτού των Ηνωμένων Πολιτειών, παρατίθενται τά περι του παιδομαζώματος άρθρα του γάλλου Άκαδημαϊκού κ. Henry Bordeaux (έν τη «Epoque»), του Georges Rigassi (έν «La Gazette de Lausanne») και του René Lauret (έν «Le Monde»), ως και του γαλλικού Συνδέσμου των Δικαιωματών του Άθρώπου (έν «L' Aurore»), ακολουθεί δ' έν λεπτομερεία ή έν τη έπεμβάσει του ΟΗΕ εκθεσις (2 Αύγ. 1948) του αντιπροσώπου του Μεξικού Castillo Nafera και παρατίθενται έν τέλει τινές των ήδη έν τη «Εκκλησία» και τῷ τύπῳ δημοσιευθεισών εκκλήσεων και ψηφίσματα διεθνών γυναικείων οργανώσεων ύπερ του επαναπατρισμού των άρπαγέντων έλληνοπαίδων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Τό Ύπουργειον των Θρησκευμάτων και της Έθνικής Παιδείας απέλυσε προς άπαντας τους Έκπαιδευτικούς Λειτουργούς του Κράτους την ακόλουθον Έγκύκλιον :

Έχοντες ύπ' όψει τά λυπηρά πορίσματα των εκάστοτε διεξαγομένων εισιτηρίων έξετάσεων δια τά άνώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ως προς την γλωσσικήν κατάρτισιν των μαθητών της μέσης εκπαιδεύσεως και την εκ ταύτης απορρέουσαν διανοητικήν άουναρτησίαν, επιθυμούμεν νά επιστήσωμεν την προσοχήν των εκπαιδευτικών λειτουργών επί την άπόλυτον άνάγκην έμβριθοϋς και σώφρονος και επι-

μόνου γλωσσικῆς διδασκαλίας ἀποβλεπούσης εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀνεπτυγμένου γλωσσικοῦ ὄργάνου τοῦ ἔθνους, τοῦ διαμορφωθέντος διὰ μακροχρονίου πανελληνίου διανοητικῆς συνεργασίας, ἀπηλλαγμένου δὲ ἀκροτήτων καὶ γλωσσικῶν κομματισμῶν, οἱ ὅποιοι μόνον κακὰ ἐπεσώρευσαν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰ ἀτυχῆ αὐτῶν θύματα, τοὺς μαθητάς.

Τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας ἡμῶν καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον αὐτοῦ ἐν τῇ Βουλῇ διατύπωσιν κυρῶσαν τὴν γλωσσικὴν μορφήν τοῦ ἔθνους, οἷαν θέλει αὐτὴν ἢ μεγίστη σὺμφων τῆς χώρας πλειοψηφία, οὐδεμίαν καταλείπει ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπικρατούσης γλώσσης. Εἶναι δὲ ἀθέμιτος καὶ παράνομος, ἄντικυρος ἀντικειμένη πρὸς τὸ καθολικὸν γλωσσικὸν συναίσθημα, ἢ αἰρετικὴ διδασκαλία τῆς γλώσσης, ὅπως αὕτη διαμορφοῦται ὑπὸ τινων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, μετριοφρόνως ἀξιούντων τὸν τίτλον τοῦ προσοδευτικοῦ καὶ προσφερόντων τὸ ἀσπαστὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ γένους γλωσσικὸν ὄργανον, παρασκευαζόντων δὲ καὶ ἐνισχυόντων τὴν διανοητικὴν ἀσυναρτησίαν καὶ ἀναρχίαν. Γνωρίζομεν πάντες ποῦ κατέληξαν τὰ ἀνόητα ταῦτα γλωσσικὰ πειράματα καὶ ὑπὸ τίνων ἐνεκαινίσθησαν. Ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ πειραματισθῶσι περὶ αὐτῶν, ἄς ἐκλέξωσι τόπον ἄλλον ἐκτὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι αὕτη ἐπιθυμεῖ, καὶ εἶναι τοῦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη, νὰ ἐπανεύρη τὴν γλωσσικὴν τῆς ὁμαλότητά καὶ εὐρυθμίαν, ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς διανοητικῆς ὁμαλότητος.

Διὰ τοῦτο συνιστῶμεν ὅπως ἰδιαιτέρως εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνικῶς σκεπτομένους ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς, καὶ εἶναι οὗτοι εὐτυχῶς ἢ μεγίστη αὐτῶν πλειονότης, ὅπως ἀποφεύγωσι τὰς γλωσσικὰς αἰρέσεις τῶν ἀκροτήτων καὶ παραμένωσι πιστοὶ εἰς τὴν ἐνάρετον μεσότητά καὶ τὴν διὰ ταύτης ἀσφαλῆ συντήρησιν τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ διανοητικῆς παραδόσεως τοῦ ἔθνους.

Ἐχω ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι τοῦ κατωτάτου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 3 Φεβρουαρίου 1950

Ὁ Ὑπουργός

τῶν Θεοσευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΚ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΕΛΤΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὰς λειτουργικὰς δέλτους τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Συρίας καὶ εἰς τὰς Νεστοριανικὰς τοιαύτας, τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημοσίευσε μεταφράσας αὐτάς ἐκ τοῦ συριακοῦ εἰς τὸ λατινικὸν ὁ Renaudot ἐν τῇ συλλογῇ αὐτοῦ Liturgiarum Orientalium Collectio, τῆς ὁποίας τὴν δευτέραν ἔκδοσιν, γενομένην ἐν ἔτει 1847, ἔχομεν ὑπ' ὄψιν.

Αἱ πλείους τῶν λειτουργικῶν τούτων, δηλαδὴ αἱ 38 ἢ 39, ἔχουσι τὸ μεγαλεῖτερον μέρος τῆς ἀναφορᾶς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν (ὁ ἱερεὺς) «*elevans vocem*» = ὕψων τὴν φωνήν ἢ «*elevata voce*» = ὕψουμένης τῆς φωνῆς ἢ ἐκφώνως. Οὐ

μόνον οἱ λόγοι τῆς συστάσεως, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ἢ ἀφήγησις τῆς παραδόσεως τοῦ μυστηρίου καὶ ἡ ἐπίκλησις ἅπασα, καθὼς καὶ μεγάλα τμήματα τῆς ἱκετηρίας τῆς ἀναφερομένης εἰς τὰ δίπτυχα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ μεγαλεῖτερον μέρος τῆς πρὸ τοῦ ἐπινικίου εὐχαριστίας σημειοῦται σαφῶς καὶ ἐπανειλημμένως προτιθεμένης τῆς συντόμου διατάξεως ἢ ἐπιγραφῆς «*sacerdos elevans vocem*» ἢ «*elevata voce*». Καὶ ἴνα μὴ ἐκτεινώμεθα πέραν τοῦ δέοντος, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ σημειώσωμεν ἀριθμοὺς τινάς: Ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῇ ἐπ' ὄνόματι Κλήμεντος τοῦ Ρώμης φερομένη 62 γραμμαὶ φέρονται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Sacerdos inclinatus*» = ὁ ἱερεὺς κλινόμενος· ἄνευ ἄλλου τινός, 232 δὲ γραμμαὶ φέρονται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Sacerdos elevans vocem*» = ὁ ἱερεὺς ὕψων τὴν φωνήν. Ἐν τῇ ἐπ' ὄνόματι τοῦ ἁγίου Ἰακώβου φερομένη μικρότερα λειτουργίᾳ 37 γραμμαὶ εὐρηγῶνται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Sacerdos inclinatus*» καὶ 87 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Elevans vocem*. Ἐν τῇ λειτουργίᾳ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ 40 γραμμαὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Sacerdos inclinatus* καὶ 90 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Elevans vocem*. Ἐν τῇ ἐπ' ὄνόματι τοῦ ἁγίου Ξύστου πάπα Ρώμης φερομένη λειτουργίᾳ 24 γραμμαὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *S. inclinatus* καὶ 60 ὑπὸ τὴν *elevans vocem*. Ἐν τῇ ἐπ' ὄνόματι Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ λειτουργίᾳ 57 γραμμαὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *S. inclinatus* καὶ 96 *elevans vocem*. Ἡ λέξις μυστικῶς ἢ *secreto* οὐ δ α μ ο ὐ ἀ π α ν τ ῖ ἐν ταῖς 39 ταύταις λειτουργικαῖς δέλτοις. Περιέργως ὁμοῦς εἰς τὰς ὑπολοίπους τρεῖς λειτουργίας καὶ ὑπὸ τὰ ὀνόματα 1) τῶν Ἀποστόλων Ἀδδαίου καὶ Μάριος 2) Θεοδώρου τοῦ ἑρμηνευτοῦ καὶ 3) τοῦ Νεστορίου, αἵτινες ἀναφέρονται ὡς Νεστοριανικαὶ λειτουργίαι, ὑπὸ τῶν Νεστοριανῶν χρησιμοποιηθεῖσαι, τὸ *secreto* ἢ μυστικῶς περιλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀναφορᾶς καὶ μόνον ἐκφωνήσεις τινὲς ἐκ ταύτης σημειοῦνται ὡς εἰς ἐπήκοον ἀπαγγελλόμεναι. Τί λοιπὸν συμβαίνει; Ἐκ τῶν τεσσαράκοντα τούτων λειτουργικῶν δέλτων ἀποδεικνύεται ἄρα γε, ὅτι καθ' ὃν χρόνον αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τῆς Συρίας διετήρουν ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτῶν τὸ καθεστῶς τῆς εἰς ἐπήκοον ἀπαγγελίας τῆς ἀναφορᾶς, οἱ κατὰ τὸ βορειανατολικὸν τμήμα τῆς Συρίας ἐγκατεστημένοι Νεστοριανοὶ εἶχον εἰσαγάγει τὸ σύστημα τῆς μυστικῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐχῶν; Μάλιστα.

Πόσον δὲ αἱ ἐνδείξεις αὐταὶ ἐκ τῶν λειτουργικῶν δέλτων παρουσιάζονται ἀσφαλεῖς καὶ ἀδιάψευστοι ἀποδεικνύεται ἔνθεν μὲν ἐκ τῆς μνημονευθείσης μαρτυρίας τοῦ Ἰωάννου Μόσχου τοῦ Εὐκρατᾶ, ἔνθεν δὲ ἐκ λειτουργικῶν τινων ὁμιλιῶν τοῦ ἐν ἔτει 502 μ. Χ. ἀποθανόντος Ναρσῆ τῆς Ἐδέσσης, αἵτινες τελευταίως εἰς συριακὰ χειρόγραφα ἀνευρεθεῖσαι ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Dom R. H. Connolly¹. Πρά-

1. Ἐν Texts and Studies τόμ. VIII, 1909.

γματι ἡ ἀφήγησις τοῦ Εὐκρατᾶ ἀναφέρεται εἰς γεγονός, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν ἐγγὺς τῆς «Ἀπαμείας τῆς δευτέρας τῶν Σύρων ἐπαρχίας» καὶ εἰς «χωρίον ἀπὸ μιλίων τῆς πόλεως τεσσαράκοντα»¹. Δηλαδή πρόκειται περὶ τμήματος τῆς Συρίας γεινιάζοντος ἀρκετὰ πρὸς τὴν ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην χώραν μετὰ πρωτεύουσαν τὴν Ἔδεσσαν, κέντρον θεολογικῶν ἀξιόλογον. Ἐφ' ὅσον δὲ ἤδη ἀπὸ δύο σχεδὸν αἰῶνων, ἐν τῇ Ἐδέσῃ καὶ τῇ περὶ αὐτὴν χώρα εἶχεν ἐπικρατήσῃ τὸ καθεστῶς τῆς μυστικῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐχῶν, τί τὸ παράδοξον, ἐὰν ὁ μετὰ δύο αἰῶνας (περὶ τὸ 620) ἀποθανὼν Εὐκρατᾶς διαπιστοῖ, ὅτι ἔν τισι τόποις ἐκφωνεῖν μεγάλως εἰώθασιν οἱ πρεσβύτεροι τὴν εὐχὴν τῆς ἀναφορᾶς. Παράδοξον ἀληθῶς εἶνε, πῶς τὸ καθεστῶς τῆς Ἐδέσσης δὲν εἶχεν ἐπιβληθῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς ἐγγὺς χώρας, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀπὸ δύο αἰῶνων μονιμοποιηθεῖσαν ἐκεῖ συνήθειαν, ἡ παλαιὰ λειτουργικὴ πράξις ἀντειχεν ἀκόμη καὶ διετηρεῖτο ἔστω καὶ ἐν τισι τόποις.

Ὁ Ναρσῆς ἐξ ἄλλου εἰς τὴν ΙΖ' λειτουργικὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ ἀναφέρει, ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸ Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας καὶ πρὸ τοῦ ἐπινίκιου ὕμνου «ὄλον τὸ ἐκκλησιαστικὸν σῶμα τηρεῖ σιγὴν... ὁ λαμπρῶς δὲ ἐνδεδυμένος ἱερεὺς ἀνοίγει τὸ στόμα του καὶ ὁμιλεῖ μυστικῶς πρὸς τὸν Θεόν, ὡς οἰκεῖος καὶ ὡς φίλος». Μετὰ τὸν ἐπινίκιον, ὅστις λέγεται μεγαλοφῶνως, ἡ ἐκκλησία «ἐπανέρχεται εἰς σιγὴν». Οἱ λόγοι τῆς συστάσεως λέγονται μυστικῶς, ἀντιθέτως δηλαδή πρὸς τὴν σημερινὴν μας λειτουργικὴν πράξιν, ἐνῶ κατὰ τὴν εὐχὴν τῆς ἐπικλήσεως περὶ τὸ τέλος αὐτῆς «ὁ ἱερεὺς ὑποὶ τὴν φωνὴν του, ὥστε νὰ καταστῇ αὕτη ἀκουστὴ εἰς τὸν λαόν καὶ εὐλογεῖ τὰ μυστήρια, καθ' ὃν χρόνον ὁ λαὸς ἐκφωνεῖ τὸ Ἄμην». Σημειωτέον, ὅτι ὡς δύναται τις νὰ συναγάγῃ καὶ ἄλλοθεν καὶ ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Ναρσῆ, τὸ βῆμα καὶ τὸ θυσιαστήριον παρὰ τοῖς Νεστοριανοῖς δὲν ἐχωρίζετο οὔτε δι' εἰκονοσασίου, οὔτε διὰ βήλου, ἀλλὰ προεβάλλετο εἰς τὰ ὅμματα τοῦ λαοῦ καὶ εἰς ἀνεμπόδιτον θέαν ὁ λειτουργὸς μετὰ τῶν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ προκειμένων.

1. Migne 87, 3080.

(Συνεχίζεται) ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Ἡ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παραμονή, ὅταν ἡ καρδιά μας ἀπουσιάζῃ, δὲν ὀφελεῖ.

* Ἀληθινὸς σοφὸς εἶναι ὁ ζητῶν τὰ αἰώνια καὶ περιφρονῶν τὰ πρόσκαιρα.

* Προτιμότερον εἶναι νὰ δυσαρεστοῦμεν λέγοντες τὴν ἀλήθειαν, παρὰ κολακεύοντες νὰ ἀρέσκωμεν.

* Ἡ ἀρχὴ τῆς διορθώσεως οὐοδὴποτε σφάλματος εἶνε ἡ ἀναγνώρισις του ὡς σφάλματος.

ΔΥΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΙΕΡΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ *

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Κύριοι Ὑπουργοί,
Κύριε Πρότανι,
Κυρίες καὶ Κύριοι.

Τὴν ἀγομένην σήμερον ἑορτὴν, καθ' ἣν ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν μνήμην τῶν τριῶν σοφωτάτων Ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόμουσοι πατέρες ἡμῶν ὤρισαν καὶ ὡς ἑορτὴν τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν γραμμάτων, τὴν ὁποῖαν ἀπανταχοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἑορτάζει ἡ ὑπὸ τὴν ἱερὰν προστασίαν αὐτῶν τελουσα Ἑλληνικὴ Παιδεία. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐπὶ κεφαλῆς ταύτης Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ἑορτάζει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1842 τὴν ἐν λόγῳ ἑορτὴν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ ἑορτὴν, τελοῦν ἅμα κατ' αὐτὴν καὶ τὰ ἱερὰ μνημόσυνα τῶν ἀοιδίμων ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν αὐτοῦ. Ὁ συνδυασμὸς οὗτος ὑπῆρξεν ἄριστος, διότι οἱ μὲν τρεῖς Ἱεράρχαι, ἐπιτυχόντες τὴν συνδιαλλαγὴν καὶ συνένωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἀρμονικὴν σύνθεσιν τῆς θύραθεν μετὰ τῆς ἱερᾶς παιδείας, ἀνεδείχθησαν οἱ ἀπαράμιλλοι σκαπανεῖς τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ κλασικοὶ τῆς χριστιανικῆς παιδείας ἐκπρόσωποι, οἱ ὑποτυπώσαντες τὸ ἰδεῶδες τῆς χριστιανικῆς μορφώσεως, οἱ δὲ ἀείμνηστοι ἱδρυταί, εὐεργεταὶ καὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀναλώσαντες μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας τὸν ὑλικὸν καὶ πνευματικὸν πλοῦτον αὐτῶν πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ ὕψηλοῦ καὶ εὐγενοῦς τούτου σκοποῦ, συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἐξάπλωσιν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Διὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ ἡμῶν ναφ' ἀνεμέλψαμεν τοὺς θεοπεσίους ἑορτίους ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας καὶ ἐτελέσαμεν τὰ ἱερὰ μνημόσυνα τῶν ἀοιδίμων ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ ἀνωτάτου τούτου πανδιδακτηρίου εἰς ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐγνώμονος ὀφειλῆς ἡμῶν, συνήλθομεν καὶ ἐνταῦθα, ἵνα ἐπισημότερον διαδηλώσωμεν, ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων ἐκείνων μυσταγωγῶν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἑλληνος λόγου ἐξακολουθεῖ ἐμπνέον καὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ διανοήσιν καὶ ἵνα τιμῆσωμεν αὐτὸ τοῦτο τὸ αἰώνιον

* Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐκφωνηθεὶς κατ' ἐντολὴν τῆς Παν. Συγκλήτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῇ 30 Ἰανουαρίου 1950.

καὶ ἀθάνατον ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα καὶ τοὺς μεγάλους ἐργάτας καὶ φορεῖς αὐτοῦ ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν.

Καὶ ἀκριβῶς ὁ σημερινὸς ἑορτασμός τῆς μνήμης τῶν τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας εὐλόγως στρέφει τὴν σκέψιν ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν μνήμην δύο ἐτέρων μεγάλων Ἱεραρχῶν τῆς Βυζαντιακῆς Ἐκκλησίας, δηλ. τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Φωτίου καὶ Κηρουλαρίου, διότι ὡς ἐκεῖνοι τοιουτοτρόπως καὶ οὗτοι ἐγένοντο φορεῖς τοῦ αὐτοῦ ἑλληνορθοδόξου πνεύματος καὶ ἰσχυροὶ συντελεστοὶ καὶ παράγοντες ἐν τῇ εἰσαορφῶσει τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ἱστορίας, δράσαντες καὶ κινήθεντες ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμμῆς, ἧ ἠκολούθησαν καὶ οἱ τρεῖς μέγιστοι ἐκεῖνοι Ἱεράρχαι καὶ Διδάσκαλοι, τοῖς πρὸ αὐτῶν ἴχνησιν ἐπόμενοι. Ἐντεῦθεν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, ὅπως τιμῶμεν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τοὺς τρεῖς ἐκείνους ἀρχαίους Ἱεράρχας, ὡς συντελέσαντας διὰ τῆς σοφίας καὶ τῶν ἀγώνων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπικράτησιν, ἐδραῖωσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ καθόλου εἰς τὴν δόξαν τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, τοιουτοτρόπως ὀφείλομεν κατὰ δεῦτερον λόγον νὰ τιμῶμεν καὶ τοὺς δύο τούτους βυζαντινοὺς Ἱεράρχας, ὡς συντελέσαντας διὰ τῶν ἀγώνων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπικράτησιν, ἐδραῖωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοτελείας τῆς κατὰ ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μεθ' ὅλων τῶν ἱστορικῶν δικαιωμάτων καὶ παραδόσεων καὶ δογμάτων αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀρρήκτως συνδεδεμένου Ἑλληνισμοῦ. Πέραν δὲ τούτου εἰς ἡμᾶς τοὺς ὀρθόδοξους θεολόγους ἐπιβάλλεται καὶ τὸ πρόσθετον χρέος, ὅπως ὑπερασπίσωμεν καὶ ἀποκαταστήσωμεν τὴν μνήμην αὐτῶν, ποικιλλοῦσιν διαβληθεῖσαν ἐκ μέρους τῶν ἑτεροδόξων, καὶ πρὸ πάντων τῶν ρωμαιοκαθολικῶν, οἱ ὅποιοι, πρὸς ἀπόσεισιν τῆς ἰδίας εὐθύνης, παρέστησαν τοὺς δύο τούτους Ἕλληνας Ἱεράρχας ὡς αἰτίους καὶ αὐτουργοὺς τοῦ μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐκκλησιαστικοῦ σχίσματος, δηλ. τοῦ κοσμοϊστορικοῦ ἐκείνου γεγονότος ὅπερ ἤσκησεν ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως καὶ τῶν τυχῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ γενικῶς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐιδικότερον. Ἀκριβῶς τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξέλεξα ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἰδιαίτερων μελετῶν τοῦ κλάδου μου ὡς θέμα τοῦ σημερινοῦ ἑορτίου λόγου τοῦτο μὲν ὡς σπουδαῖον ἀπὸ ἑλληνορθοδόξου ἐπόψεως, τοῦτο δὲ ὡς ἐπίκαιρον συνεπεία τῆς ἐπ' ἑσχάτων ἀνακινήσεως καὶ ὑπὸ νέον ἱστορικὸν φῶς ἐρεῦνης αὐτοῦ ὑπὸ διαπρεπῶν ἑτεροδόξων ἐρευνητῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν ρωμαιοκαθολικῶν

θεολόγων Dvornik¹, Jugie² καὶ Grumel³, ἐξ ὧν μάλιστα ὁ πρῶτος μετὰ μακροχρόνιον, ἀντικειμενικὴν καὶ ἀμερόληπτον ἐπιστημονικὴν ἐρευναν πάντων τῶν κατὰ τὸν μέγαν Φώτιον μετεβλήθη σχεδὸν εἰς ἀπολογητὴν καὶ ὑπερασπιστὴν αὐτοῦ ἐν πολλοῖς, συντελέσας εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας, ἣν τόσον εἶχον διαστρέψει οἱ καρδινάλιοι Baronius⁴ καὶ Hergenrother⁵, τὰς ἡμαρτημένας τῶν ὁποίων γνώμας κυρίως ἐπαναλαμβάνουσι καὶ οἱ ἄλλοι ἑτεροδόξοι θεολόγοι καὶ ἱστορικοὶ.

Φέρε λοιπὸν ἐξετάσωμεν διὰ βραχείων, καὶ δὴ ὅσον θέλει ἐπιτρέψει ἡμῖν ἡ κλεψύδρα ἐνός ἑορτίου λόγου, τὰ κατὰ τὸ σχίσμα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς συνεχιζούσης αὐτὴν πρεσβυγενοῦς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὸν βαθμὸν τῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν Φωτίου καὶ Κηρουλαρίου.

I

Μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων καὶ πολεμίων τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ἤρξατο ἐνωρὶς ἀναφαινόμενος καὶ ὁ

1. Βλέπ. F. Dvornik, *The Photian Schism History and Legend*. Cambridge 1948. *The Patriarch Photius: Father of the Schism or Patron of Reunion?* ἐν *Report of the Proceedings at the Church Unity Octave*, Oxford 1942.—*Le premier Schisme de Photios*, ἐν *Bull. Inst. Archéol. Bulgare*, τ. 9, Sofia 1935.—*Le second Schisme de Photios—une Mystification historique*, ἐν *Byzantion* τ. 8 (1933).—*Études sur Photios*, αὐτόθι τ. 11 (1936).—*I, affaire de Photios dans la Littérature Latine du Moyen Age*, ἐν *Annales de l'Institut Kondakov*, τ. 10 (1938).—*L'œcuménicité du VIIIe Concile dans la tradition occidentale du Moyen Age*, ἐν *Bull. Acad. Belg.*, τ. 24 (1938).—*Rome and Constantinople in the ninth century*, ἐν *Eastern Churches Quarterly* 1939.—*East and West. The Schism of the Patriarch Photius. Restatements of facts*, ἐν *The Month*, τ. 179 (1943).

2. M. Jugie, *Le Schisme Byzantin*, Paris 1941.—*Le culte de Photius dans l'Église Byzantine*, ἐν *Revue de l'Orient Chrétien*, τ. 3 (1922/3).—*Les actes du Synode Photien de Ste Sophie (879/80)*, ἐν *Échos d'Orient*, τ. 37 (1938).—*Le schisme de Michel Cérulaire*, αὐτόθι τ. 36 (1937).—*Schisme*, ἐν *Dictionnaire de Théologie catholique*, τ. 14 (1939).

3. V. Grumel, *Y eut-il un second Schisme de Photius?* ἐν *Revue des Sciences phil. et théol.*, τ. 12 (1933).—*Le Filioque au Concile Photien de 879/80*, ἐν *Échos d'Orient*, τ. 29 (1930).—*L'encyclique de Photius aux Orientaux*, αὐτόθι τ. 34 (1935).—*La liquidation de la querelle Photienne*, αὐτόθι τ. 33 (1934).—*Qui fut l'Envoyé de Photius auprès de Jean VIII?*, αὐτόθι τ. 32 (1933).—*Le décret du Synode Photien de 879/80 sur le Symbole de foi*, αὐτόθι τ. 37 (1938).—*Les lettres de Jean VIII pour le rétablissement de Photius*, αὐτόθι τ. 39 (1940).—*La genèse du Schisme Photien*, ἐν *Studi Bizantini e Neo-ellenici*, τ. 5 (1939).

4. C. Baronius, *Annales ecclesiastici etc.*, Lucae 1738 ἐξ.

5. J. Hergenrother, *Photius, Patriarch von Konstantinopel*, τόμοι 3, Regensburg 1867/9.

Παπισμός, δηλ. ἡ ξένη πρὸς τὸ γνήσιον πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ τάσις τῶν ἐπισκόπων τῆς Ρώμης πρὸς ἀπολυταρχικὴν εἰς χεῖράς των συγκέντρωσιν πασῶν τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἰδιοτήτων τῆς Ἐκκλησίας—μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀλαθῆτου αὐτῆς—καὶ ἡ ἄσκησις τυραννικῆς μονοκρατορίας καὶ ἡγεμονίας ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μεθ' ὄλων τῶν συμπαρομαρτουσῶν καινοτομιῶν ἐν τε τῇ διοικήσει, τῇ λατρείᾳ καὶ αὐτῇ ἀκρόμῃ τῇ πίστει τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἡ ἰδιοποίησις παρ' αὐτῶν καὶ πολιτικῆς, ἥτις καθαρῶς κοσμικῆς, ἐξουσίας. Ἡ τάσις αὕτη παρουσιάσθη ἐνωρὶς ἤδη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ὄμως, περιπεπλεγμένη εἰς σκληροῦς ἀγῶνας κατὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν ἄλλων, ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν, πολεμίων αὐτῆς, δὲν ἔσπευσεν ἐγκαίρως νὰ καταπνίξῃ αὐτὴν ἐν τῇ γενέσει τῆς. Εἰς τοῦτο, πρὸς τοῖς ἄλλοις, συνετέλεσε καὶ τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη ἐξεδηλώθη κυρίως ἐν τῇ Δύσει, ἐν ἣ εὗρε πρόσφορον πρὸς ἐπικράτησιν ἔδαφος καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὸ ἀπομακρυσμένον αὐτῆς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς, κέντρου τότε πάσης ἐκκλησιαστικῆς, πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς κινήσεως, διὰ τὸ ἀπολίτιστον τῶν λαῶν τῆς Δύσεως κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ὑπαρξίν ἐνός μόνου ἀποστολικοῦ θρόνου, τοῦ τῆς Ρώμης, ἥτις διὰ τοῦτο φυσικὸν ἦτο ν' ἀποβῆ ἡμέγα ἐκκλησιαστικὸν τοιοῦτον¹. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἐν τῇ ὁποίᾳ διεδραματίζοντο τότε οἱ μεγάλοι δογματικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἀγῶνες, οἱ προσδῶσαντες εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τὴν ὀριστικὴν καὶ μόνιμον διαμόρφωσίν του, μὴ θιγομένη ἀμέσως ἐκ τῶν παπικῶν ἀπολυταρχικῶν σχεδίων καὶ τάσεων, δὲν ἀντέδρασεν ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐπισκόπων τῆς Ρώμης, τῶν προβληθεισῶν ἄλλως τε ἐν ἀρχῇ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ ἀπλοῦ πρωτείου τιμῆς αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως εὗρεν ὁ Παπισμὸς τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιβληθῇ ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ κραταιωθῇ καὶ γιγαντωθῇ ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων. Ὅτε δὲ ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἀρκούντως ἰσχυρόν, ἐπεράθη κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ θ' αἰῶνος νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν κυριαρχίαν του καὶ ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπωφελοῦμενος τοῦτο μὲν τῆς ἐξασθενήσεως αὐτῆς συνεπείᾳ τῆς ὑποδουλώσεως ὑπὸ τὸν Μωαμεθανισμὸν καὶ τῆς παρακμῆς τῶν τριῶν ἀρχαίων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς—Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων—, τοῦτο δὲ τῆς πολιτικῆς χειραφετήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῆς συμμαχίας του μετὰ τῶν Φράγκων ἡγεμόνων τῆς Δύσεως, τῇ βοηθείᾳ τῶν ὁποίων ἀπέκτησε καὶ

πολιτικὴν ἐξουσίαν, πλασθείσης οὕτω τῆς περιδύο ξιφῶν καὶ πρωτείων παπικῆς θεωρίας¹.

Τοιοῦτοτρόπως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδημιουργήθη οἶονεἰ εἰς νέος ἱερατικός βαθμὸς, ὁ τοῦ Πάπα, ὅστις θεωρούμενος ὡς episcopus episcoporum καὶ episcopus universalis καὶ πηγὴ τῆς ἱερωσύνης, συγκεντροῖ τὴν ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ ἴσεται ὑπεράνω ὄλων τῶν ἱεραρχῶν καὶ πατριαρχῶν καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων· ὁ Πάπας εἶναι ἡ ὀρατὴ κεφαλὴ καὶ ὁ καθηγεμὼν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχων τὴν «plenam et supremam potestatem jurisdictionis in universam Ecclesiam, ὡς ἄκις δὲ ἀποφαινῆται ἀπὸ καθέδρας καὶ ὀρίζῃ τὴν τηρητέαν ὑπὸ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν ἐν τε τῇ πίστει καὶ ἐν τοῖς ἡθεσιν ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit», ὡς ἐδογματίσε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἡ σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ². Οὕτως, ἄρα, τὸ ἀρχικὸν ἀπλοῦν πρωτεῖον τιμῆς τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης διαστραφέν μετετράπη εἰς μοναρχικὸν πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ ἐν τέλει συνεπληρώθη ὀλοκληρωθὲν καὶ ἐπιστεγασθὲν διὰ τοῦ ἀλαθῆτου. Βεβαίως τὰ ἀντίθετα πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἱεράς Παραδόσεως κατασκευάσματα ταῦτα τῶν Λατίνων ἠδύναντο νὰ εὗρωσιν ὑποδοχὴν μόνον εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Δύσιν, οὐχὶ δ' ὄμως καὶ εἰς τὴν πρώτην διδά-

1. Εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός, ὅτι πρὸς δικαιολογίαν πάντων τούτων καὶ ἰδίως πρὸς στήριξιν καὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆς βάσεως τοῦ παπικοῦ μοναρχικοῦ πρωτείου ἐξουσίας καὶ τῶν ἄλλων ὑπερφιάλων ἀξιώσεων τοῦ Παπισμοῦ ἐχαλκεύθησαν ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἡ' αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων τοῦ θ' αἰῶνος περίπου τὰ δύο γνωστὰ πλαστὰ κατασκευάσματα, τὰ ἀκούοντα εἰς τὰ ὀνόματα: «ψευδοδωρεὰ Κωνσταντίνου» καὶ «ψευδοἰσιδώρειοι διατάξεις», τὰ ὁποῖα, μὴ γενομένης ἀντιληπτῆς ἐπὶ μακρῶν χρόνων τῆς νοθείας καὶ πλαστοτήτος αὐτῶν, ἐπέφεραν τελείαν μεταβολὴν εἰς τὸ ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ κρατοῦν ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα, καθ' ὅσον ἐπεξέτειναν τὴν διοικητικὴν, νομοθετικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης, συμπληρώσαντα αὐτὴν καὶ διὰ κοσμικῆς τοιαύτης. Πλείω περὶ τούτων βλέπ. Νεκταρίου μητροπολίτου Πενταπόλεως, Μελέτη Ἱστορικὴ περὶ τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος, περὶ τῆς διαιωνίσεως αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ δυνατοῦ ἢ ἀδυνατοῦ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς, Ἀθήναι 1911, τ. Α' σ. 185-200. J. Dollinger (Janus), Der Papst und das Concil, Leipzig 1869, σ. 101 ἐξ. Φ. Βαφείδου, Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα Ρώμης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐξελισσόμενον, Θεσσαλονίκη 1929, σ. 114 ἐξ., 131 ἐξ. Β. Στεφανίδου, μν. ἔ. σ. 274 ἐξ. Αἱ τοιαῦται νοθεῖαι καὶ πλαστογραφίαι καὶ μυθοπλαστία ἦσαν συνήθεις παρὰ τοῖς Λατίνοις, παρασπρόβητος εἰς ταύτας καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου σχολαστικοῦ θεολόγου καὶ φιλοσόφου Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου. Βλέπ. Ἰω. Καρμίρη, Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου Summa Theologiae, Ἀθήναι 1935, σ. 33)4.

2. H. Denzinger, Enchiridion symbolorum, Freiburg 1911, ἐκδ. 11, σ. 487, 490.

1. Πρβλ. καὶ Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθήναι 1948, σ. 261 ἐξ.

οκαλον τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ ἑλληνορθόδοξον Ἀνατολήν. Διὰ τοῦτο εἶναι αὐτονόητον, ὅτι εὐθὺς ὡς ἡ οὕτως ἐξελιχθεῖσα καὶ ἐπιβληθεῖσα ἐπὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησιαστικῆς μοναρχίας καὶ ἀπολυταρχίας τοῦ Πάπα ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ ἐπεκταθῆ καὶ ἐπὶ τῆς ἑκπαλαί ἀνεξαρτήτου καὶ ἐλευθέρας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, θὰ ὠδήγει μοιραίως εἰς σύγκρουσιν, τῆς ὁποίας ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο τὸ σχίσμα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὑπαιτιότητι τῆς Ρωμαϊκῆς.

Πέραν τούτου δ' ὅμως ὁ Παπισμὸς δὲν ἠρέσθη νὰ μεταβάλη τὸ πολίτευμα μόνον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐτόλμησε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν αὐτῇ καὶ ἰκανὰς δογματικὰς καὶ λειτουργικὰς καινοτομίας, ἀγνώστους εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Οὕτως ἐκαινοτομήσεν περὶ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος, τοῦ χρίσματος καὶ τῆς θείας εὐχαριστίας, μέχρι σημείου μάλιστα θίγοντος καὶ τὴν περὶ αὐτῶν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἄλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ περισσότερον προσέκρουσεν εἰς τὴν δογματικὴν συνειδησιν τῶν Ὀρθοδόξων, ἦτο ἡ τύποις ἀντικανονικῆ καὶ παράνομος καὶ οὐσία πεπλανημένη προσθήκη εἰς τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς πίστεως τοῦ «Filioque», δηλ. τῆς λατινικῆς νεοδιδασκαλίας περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἣτις ὑπὸ μὲν τοῦ Φωτίου ἐχαρακτηρίσθη ὡς «αἰρετικὴ δόξα» καὶ «ἄθεος γνώμη» καὶ «βλασφημία κατὰ τοῦ Πνεύματος, μᾶλλον δὲ καθ' ὅλης τῆς Ἁγίας Τριάδος» καὶ «κακῶν κορωνίς»¹, ὑπὸ δὲ τοῦ Πέτρου Ἀντιοχείας, γράφοντος πρὸς Κηρουλάριον, ὡς «κακὸν καὶ κακῶν κἀκιστον»². Διότι πρόκειται περὶ κιβδηλεύσεως τοῦ ἱεροῦ συμβόλου τῆς Ἐκκλησίας καὶ μεταβολῆς τοῦ θεμελιωδιστάτου χριστιανικοῦ δόγματος περὶ Ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον εἶχον δογματίσει αἱ δύο πρῶται Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ διερευνήσει καὶ κατοχυρώσει θεολογικῶς καὶ φιλοσοφικῶς οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεγνώρισαν δὲ καὶ ἐπεκύρωσαν αἱ ἐπόμεναι πέντε οἰκουμενικαὶ καὶ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ Σύνοδοι. Οὕτως ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος «ὥρισεν μηδενὶ ἐξείναι ἐτέραν πίστιν προφέρειν ἢ γουιν συγγράφειν παρὰ τὴν ὀρισθεῖσαν παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ Νικαέων συναθρόντων πόλει σὺν Ἁγίῳ Πνεύματι»³, ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς Κύριλλος Ἀλεξανδρείας προσέθηκεν, ὅτι οὐδενὶ ἐπιτρέπεται «λέξιν ἀμείψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γουιν παραβῆναι συλλαβὴν»⁴. Τοῦτο ἐδέχθησαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Πάπαι, ἐξ ὧν ὁ Λέων Γ'

τὸ 810, διατάξας νὰ ἀναγραφῆ ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ ἐπὶ δύο ἀργυρῶν πλακῶν, ἀναρτηθεισῶν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐν Ρώμῃ τὸ γνήσιον σύμβολον, ἀνευ τῆς νόθου προσθήκης, ἐπεδίωκεν ἀκριβῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἀπαρχάρακτον καὶ ἀμετάβλητον αὐτοῦ¹. Ἐπομένως ἡ νέα λατινικὴ δόξα περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ἡ ἐντελῶς ἀντικανονικῶς καὶ αὐθαιρέτως παρεμβληθεῖσα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως, θεωρηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀγιογραφικῶς, ἱστορικοδογματικῶς, ἐκκλησιαστικῶς καὶ λογικῶς ἀσύστατος καὶ ἀπόβλητος, ἦτο φυσικὸν νὰ συμβάλῃ τὰ μέγιστα—ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς εἰς τὴν ὑπὸ τὸ Βυζάντιον Βουλγαρίαν ὑπὸ τῶν Λατίνων—εἰς τὴν διάστασιν καὶ διαίρεσιν μεταξὺ τῆς ἐμμενοῦσης στερρῶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς εἰς καινοδοξίας εὐεπιφόρου Δυτικῆς Ἐκκλησίας².

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Διὰ τοῦτο αὐτὸς μὲν ἐσημίωσε: «haec (Leo) pro amore et cantela orthodoxae fidei fecit» ὁ δὲ Βαρώνιος παρετήρησεν, ὅτι ὁ Λέων Γ' «indelebili monumentum erigendum putavit, quo posteris innotesceret, in sacro symbolo nihil esse addendum» (μν. ἔ. τ. 9, σ. 481 ἐξ.). Πρβλ. καὶ A. Palmieri, Filioque, ἄρθρον ἐν A. Vacant et E. Mangenot, Dictionnaire de Théologie catholique, τ. 5 σ. 2316/7. C. Hefele, Conciliengeschichte, Freiburg i. B. 1877, τ. 3 σ. 753 ἐξ.

2. Διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Β. Στεφανίδης, «ἡ περὶ τοῦ Filioque διδασκαλία, εἰσαχθεῖσα ἐπίσημος εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν, ἔπαυεν εἰς τὰς μεταξὺ Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σχέσεις νὰ εἶναι θεολογούμενον ζήτημα· παρῳαίετο πλέον ὡς ἐκκλησιαστικὸν δόγμα. Διὰ τοῦτο πρῶτος ὁ Φώτιος ἐπόλεμησε τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὡς αἰρετικὴν ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην» (μν. ἔ. σ. 326). Ἀλλὰ καὶ ἐνωρίτερον ἤδη τὸ 807/8 οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ὀρθόδοξοι μοναχοί, πρωτοστατοῦντος τοῦ ἁγιοσαβίτου μοναχοῦ Ἰωάννου, ἐχαρακτήρισαν ὡς αἰρετικούς Φράγκους μοναχοὺς, ἀπαγγείλαντας ἐν Βηθλεὲμ τὸ ἱερὸν σύμβολον Νικαίας—Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς προσθήκης τοῦ Filioque. Πρβλ. J. Hergentröther, μν. ἔ. τ. 1. σ. 696 ἐξ. C. Hefele, μν. ἔ. τ. 3 σ. 750 ἐξ. A. Palmieri, ἔνθ' ἀν. σ. 2315.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ἄχρὰς βατον οὐ φέρει.

Πλίνθον πλύνει ὁ κόρακα καθαρίζων.

Βαρὺ οἱ ὄνοι ἄχθος βαστάζουσι.

Χρεμετίζει πῶλος ἵππου ἀπούσης.

Χαλεπὸν τὸ γῆρας ἐστὶν ἀνθρώποις βάρος.

Ἰδοὶ γόνυ τὸ γῆρας.

Οὐ διώκει ρίγας ψίαθος.

Νεκρὸς οὐ δάκνει.

Δυσπαρακολούθητόν τι πράγμα ἔστιν τύχη.

Οὐ ράδιον ἄνοιαν ἐν μικρῷ μεταστῆναι.

Ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑκάστος καρδίας σήπεται, καὶ πάντα τὰ λυμαινόμενα ἔστιν ἐνδοθεν.

Ἐάν πονηροῦ γείτονος γείτων ἔσῃ, πάντως παθεῖν πονηρὸν ἢ μαθεῖν σε δεῖ.

1. I. Βαλέττα, Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολαί, Λονδίνον 1864, σ. 171, 175, 177, 191/2.

2. Ἐπιστολὴ πρὸς Μιχαὴλ Κηρουλάριον, παρὰ Migne P. G. 120, 804.

3. Κανὼν 7, παρὰ Mansi, Concil. 4, 1361. Γ. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων, Ἀθήναι 1852, τ. Β' σ. 200.

4. Mansi, Concil. 5, 308)9.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΒΛΑΣΙΟΣ

[11 Φεβρουαρίου]

Περὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου ἔγραψαν πολλὰ μετὰ θρύλλων καὶ Ἕλληνες καὶ λατίνοι¹. Εἰς τὰ Acta Sanctorum² δημοσιεύεται πραγματεία περὶ τοῦ ἁγίου, ἐν τέλει τῆς ὁποίας ὑπάρχουν λατινιστί τεσσάρων εἰδῶν μαρτυρικά Ἄκτα, τὰ ὁποῖα πολὺ ὁμοιάζουν πρὸς ἄλλα, ἐξαιρέσει μερικῶν λεπτομερειῶν. Εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν, εἰλημμένα ἀπὸ τὸν Βαρόνιον, τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀνάγεται οὐχί εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Λικινίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μαρτυρήσας ἐτελεύτησεν ὁ ἅγιος, ἀλλὰ τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἡ χρονικὴ ὅμως αὕτη σύγχυσις προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ὁ ἅγιος, ὡς Ἐπίσκοπος Σεβαστείας, ἐπεσκέφθη εἰς τὴν φυλακὴν τὸν ἅγιον Εὐστράτιον· ἄλλα πάλιν Ἄκτα ἐγράφησαν ὑπὸ προσώπου θεραπευθέντος ὑπὸ τοῦ ἱερομάρτυρος. Δύο μαρτυρικά Ἄκτα τοῦ ἁγίου ὑπάρχουν ἑλληνιστί, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἀνήκει εἰς τὸν Συμεῶν τὸν Μεταφράστην³. Ὁ βίος τοῦ ἁγίου μετηνέχθη καὶ εἰς ἀπλήν διάλεκτον ὑπὸ Διονυσίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων⁴.

Ὁ ἅγιος Βλάσιος ὑπῆρξεν Ἐπίσκοπος Σεβαστείας τῆς Ἀρμενίας, ἐκ τῶν Ἄκτων δὲ τῶν ἁγ. Τεσσαράκοντα μαρτύρων, οἵτινες καὶ οὗτοι ἐμαρτύρησαν ἐπὶ Λικινίου τῇ 9ῃ Μαρτίου τοῦ 320, προκύπτει ὅτι διάδοχος τοῦ ἁγίου ἐγένετο ὁ Πέτρος († 320), ὅστις καὶ ἔθαψε τὰ ἱ. λείψανα τῶν ἁγίων. Ἐνεκα τῶν διωγμῶν ὁ ἅγιος ἔζη ἐν σπηλαίῳ, «ἐν ᾧ τὰ ἄγρια τῶν ζώων ἐξημερούμενα διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ ἁγίου χειροῦθη

ἐφαίνοντο». Ἐμπειρος ὢν τῆς ἱατρικῆς ἐπέτελει πολλὰς ἰάσεις, «τὴν τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν παρὰ Κυρίου λαβῶν». Συλληφθεὶς ἤχθη ἐνώπιον τοῦ μεταβάντος εἰς τὴν Σεβαστείαν Ἀγρικόλα, διοικητοῦ τῆς Καππαδοκίας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Λικινίου, μετὰ θάρρους δὲ ὁμολογήσας τὸν Χριστὸν «τύπεται ράβδοις καὶ ἀναρτηθεὶς ξέεται». Ἐπειτα ὀδηγούμενον τὸν

ἅγιον εἰς τὴν φυλακὴν ἠκολούθουν καὶ ἑπτὰ γυναῖκες, αἵτινες ἀπετιμήθησαν τὰς κεφαλὰς «Θεὸν τὸν Χριστὸν εἶναι ὁμολογήσασαι», ὁ δὲ Βλάσιος «βληθεὶς ἐν τῷ βυθῷ τῆς λίμνης τῆς Σεβαστείας καὶ διὰ ξηρὰς ἐπὶ χέρσον κομισθεὶς» ἀπετιμήθη τὴν κεφαλὴν μετὰ δύο βρεφῶν, εὐρισκομένων μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ¹.

Εἰς τὰ Acta τῶν ἁγίων Εὐστρατίου, Εὐγενίου, Αὐξεντίου, Ὁρέστου καὶ Μαρδαρίου², ὑποστάντων καὶ τού-

των τὸ μαρτύριον ἐπὶ Ἀγρικόλα, γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἁγίου Βλασίου, ὅστις ἐδέχθη πρὸς ἐκτέλεσιν τὴν διαθήκην τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐστρατίου διαρκούντος τοῦ μαρτυρίου του. Οὕτω, κατὰ τὸ Συναξάριον³, εἰς μίαν παλαιὰν εἰκόνα παρίσταται ὁ ἅγ. Βλάσιος ἱστάμενος μετὰ πέντε μαρτύρων πλησίον τοῦ Εὐστρατίου, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ λαμβάνει τὸ χειρόγραφον τῆς διαθήκης. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσωμέν τινα περὶ τῆς διαθήκης ταύτης, ἐφ' ὅσον διεσώθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ ἁγ. Βλασίου, καὶ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει μὲν ἰδιαιτέρον κείμενον, ὡς τῆς τῶν ἁγ. Τεσσαράκοντα μαρτύρων, γίνεται ὅμως μνεία περὶ αὐτῆς εἰς τὰ Ἄκτα τοῦ ἁγίου. Ὅπως οἱ ἅγιοι Τεσσαράκοντα μάρτυρες, οὕτω καὶ ὁ ἅγ. Εὐστράτιος παρακαλεῖ νὰ σεβασθοῦν τὰ λείψανά του καὶ νὰ τὰ ἀποθέσουν μετὰ τῶν λειψάνων τῶν συντρόφων του εἰς ὄρισμένον μέρος. «Ἐνεχθέντος αὐτῷ

Τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Βλασίου εἰς τὸ μέσον τῶν μαρτυρίων τῶν ἁγίων Χαλαλάμπους (10 Φεβρ.) καὶ Ὀνησίμου (15).
Τοιχογραφία τῆς μονῆς Βαρθολομαίου Μετεώρων 15^α αἰ.

1. BHG² 276, 277. Ἴδὲ αὐτόθι καὶ σελ. 289. BHL 1370—1380.

2. Acta SS. Febr. τ. I, σ. 331—53.

3. Migne 116, 817 ἐξ. Βλέπε καὶ σχετικὰς παρατηρήσεις εἰς τὰ «Anal. Bollandiana» ἐν τόμοις I, 614, XVI, 321, XX, 210, καὶ XXV, 495. Πρβλ. καὶ Ehrhard, Überlieferung und Bestand der hagiographischen, I, σ. 568.

4. Σπ. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγ. Ὁρους ἀποκειμένων κωδίκων (κῶδ. 4651, 8). Βλ. καὶ Κ. Δουκάκη Ἀδάμαντες τοῦ Παραδείσου, σ. 29—35.

1. Synax. Eccl. CP. 457. Ἐν τῷ Συναξαρίῳ τούτῳ τῇ 11ῃ Φεβρ. ἀναφέρεται «ἄθλησις τοῦ ἁγ. ἱερομάρτυρος Βλασίου ἐπισκόπου Σεβαστείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τιμίων γυναικῶν». Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τιμῶνται ὡσαύτως καὶ «οἱ ἅγιοι δύο παῖδες, οἱ συναθλήσαντες τῷ ἁγίῳ Βλασίῳ μετὰ τῶν ἑπτὰ γυναικῶν». Αὐτόθι 459 σημ.

2. Migne 116, 467—505 καὶ BHG² 646.

3. Νικοδήμου Συναξαριστής, Α' Ἀθήναι, 1868, σ. 451.

χάρτου, — ἀναφέρουσι τὰ Ἄκτα—διέθετο σημάνας ἐν αὐτῷ, ὥστε τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον εἰς τὴν Ἀραυρακινητῶν ἀποκομιθῆναι πολίχνην καὶ κατατεθῆναι ἐκεῖ. Μηδεὶ δὲ ἐξεῖναι τὸ σύνολον ἀπισθῆναι τούτου, ἀλλὰ σῶον αὐτὸ κατατεθῆναι ἐν τόπῳ τινὶ καλουμένῳ Ἀναλιβόζορα ἅμα τοῖς τελειωθεῖσι σὺν αὐτῷ ἁγίοις... καὶ τὸ ἐν Ἀραυράκοις δὲ κτῆμα προσέταξεν εἰς ἀποτροφὴν τῶν μελλόντων παραμένειν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν προσκυρωθῆναι τὴν δὲ λοιπὴν πᾶσαν κινήτην οὐσίαν, τὴν μὲν ἡμίσειαν πένησι διανεμηθῆναι, τὴν δὲ ἄλλην ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοῦ παρασχεθῆναι, τοὺς δὲ οὐκέτις ἐλευθερίας ἰσχυρῶν λαβόντας καὶ λεγᾶτα...»¹. Ἐξακολουθεῖ δὲ ὁ λόγος περὶ μεταβάσεως τοῦ Ἐπισκόπου Σεβαστειῶν εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἐπειδὴ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγ. Εὐστρατίου δὲν ἐμελετήθη ἐπαρκῶς, εἶναι δύσκολον νὰ ἐξακριβωθοῦν αἱ ἄμεσοι αὐτοῦ πηγαί. Οἱ Βολλανδισταὶ θεωροῦν ἀναντίρρητον, ὅτι τοῦτο συνδέεται μὲ τὰ μνημεῖα τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς ἁγ. Τεσσαράκοντα μάρτυρας, διότι ἡ Σεβάστεια, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγρικόλα, ἡ ἐπέμβασις τοῦ συλλέγοντος τὰ λείψανα Ἐπισκόπου καὶ τὸ ἐπεισῶδιον τῆς διαθήκης δὲν εἶναι τυχαῖα συμπτώσεις. Ἡ διαθήκη συνδέεται μὲ τὴν ἀφήγησιν τὸσον ἀδεξιῶς, ὥστε ὁ συμπιλητῆς—παρατηροῦν οἱ Βολλανδισταὶ—θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἐν ὑπόδειγμα αὐτοτελές, ὅποια ἡ διαθήκη τῶν ἁγ. Τεσσαράκοντα. Ἐν χωρίῳ ἰδίῳς τῆς διαθήκης φαίνεται ἄξιον προσοχῆς, ὅπου ὁ ἁγ. Εὐστράτιος σημειοῖ τὰ μέσα πρὸς συντήρησιν τῶν μελλόντων νὰ διακονοῦν ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν μαρτύρων. Καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ τῶν οἱ ἁγ. Τεσσαράκοντα μάρτυρες ἀσχολοῦνται περὶ τῆς τύχης νέου τινὸς ὀνόματι Εὐνοῖκου λέγοντες «σχολάζειν αὐτὸν μετ' ἐλευθερίας τῷ μαρτυρίῳ ἡμῶν παραγγέλλομεν»². Εἶναι φανερόν, ἐπάγονται οἱ Βολλανδισταὶ, ὅτι τὰ χωρία ταῦτα εἶναι παράλληλα, τὸ δὲ περιεχόμενον τοῦ «μαρτυρίου» τοῦ δευτέρου κειμένου πρέπει νὰ νοηθῆ ὅτι συμπίπτει πρὸς τὸ τοῦ πρώτου³.

Τὸ ἔτος τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Βλασίου δὲν ὀρίζεται ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν εἰς τὰ Acta SS. Ὁ Βαρόνιος ὀρίζει τὸ 316, τὸ ὅποιον δέχονται σήμερον οἱ ἐρευνηταί, εἰς ὅλα δὲ τὰ Acta ἡ τελευταῖα τοῦ ἁγίου ὑπολογίζεται τὴν 3 Φεβρουαρίου, καθ' ἣν καὶ ἑορτάζεται ὁ ἅγιος ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας⁴. Εἰς τὰ Ἀνατο-

λικὰ μνημεῖα ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἀνάγεται εἰς τὴν 11 Φεβρουαρίου⁵, πρέπει δὲ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἀναγωγὴ αὕτη τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τὴν 3 εἰς τὴν 11 Φεβρουαρίου ἐγένετο ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐνεκὰ τῆς κατὰ τὴν 3 Φεβρουαρίου ἑορτῆς τοῦ δικαίου Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἀννης τῆς Προφήτιδος.

Τὰ ἰ. λείψανα τοῦ ἱερομάρτυρος Βλασίου μετενεχθέντα εἰς τὴν Δύσει ὑπὸ τῶν σταυροφόρων διενεμήθησαν εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀνά τὴν Δύσει διασπαρέντων λειψάνων τοῦ ἁγίου ἐγέννησεν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα αὐτῶν, ἐξεφράσθη δὲ ἡ ὑπόνοια μήπως ἀνήκουν εἰς πολλοὺς ὁμοτρόπους πρὸς τὸν ἁγ. Βλάσιον μοναχοῦς, φέροντας τὸ αὐτὸ ὄνομα, λόγῳ τῆς δημοφιλίας, τῆς ὁποίας οὗτος ἀπῆλαυε⁶.

Ἰδιαζόντως ἐκπαλαί τιμᾶται ὁ ἅγιος ἐν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει, ἐν δὲ τῇ ΚΠόλει ἐτελεῖτο «συναξίς» εἰς τιμὴν αὐτοῦ «ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ μαρτυρίῳ τῷ ὄντι πλησίον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου ἐν τοῖς Μιλτιάδου»⁷. Εἰς τὸν ἅγιον Βλάσιον καταφεύγουσιν οἱ πάσχοντες τὸν λαϊκόν, ἰδίως εἰς νόσους παιδίων⁸, τοῦτο δὲ διότι, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ βίῳ του, ὁ ἅγιος ἐθεράπευσε μείρακα, εἰς τὸν λαϊκόν τοῦ ὁποίου ἐνεπλάκη ὁστοῦν ἰχθύος⁹.

Παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπάρχουν πολλοὶ ναοὶ φερώνυμοι τοῦ ἁγίου, εἶναι δὲ γνωστοὶ οἱ σχετικοὶ ναοὶ τοῦ Μενιδίου—Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ξυλοκάστρου—Κορινθίας, ἐνθα ὁ ἅγιος τιμᾶται ὡς πολιοῦχος, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ μοναὶ ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦ ἱερομάρτυρος¹⁰ ἐν Κορινθίᾳ, Στυλίδι καὶ τῇ μητροπόλει Μεσημβρίας. Ἐν τῶν

ὀρίζεται ὡς ἡμέρα ἑορτασμοῦ τοῦ ἁγίου ἡ 15 ἀντὶ τῆς 3 Φεβρουαρίου. Ὁ Καστελλᾶνος εἶχε τὴν γνώμην ὅτι ἐν τῷ Ἱερωνυμικῷ Μαρτύρολογίῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Plessi, τὸ ὅποιον ἀναφέρεται τὴν 16 Φεβρουαρίου, ὑπενόητο τὸ ὄνομα τοῦ ἁγ. Βλασίου. Οἱ συντάκται ὁμοῦς τοῦ ρωμ. Μαρτυρολογίου (ἐκδ. 1940) θεωροῦν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην λεπτὴν μὲν, ἀλλ' ἀβάσιμον, διότι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο νοεῖται τὸ ἑλλ. ὄνομα Πλῆς, τὸ ὅποιον φέρει μάρτυς Αἰγύπτιος. Αὐτόθι σ. 47.

1. Synax. Eccl. CP. 457. Εἶναι ἀξιοσημειώτων ὅτι τῇ 3 Φεβρουαρίου ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἑορτάζει καὶ τὴν μνήμην «τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βλασίου τοῦ Βουκόλου», ἐκ Καισαρείας Καππαδοκίας, τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖται ὁ χρόνος τοῦ μαρτυρίου. Αὐτόθι 441.

2. G. Henschenius, Acta Sanct. 2 Févr. (παρὰ τοῖς Baudot et Chaussin Vies des Saints κλ., Paris, tom. II, 1936, σ. 65-66).

3. Synax. Eccl. CP. 457. Βλ. καὶ *Μαν. I. Γεδεῶν* Βυζ. ἑορτολόγιον, σ. 72.

4. Βλέπε καὶ τοὺς στίχους τοῦ Συναξαρίου «*Λαϊκὸν Βλάσιος ἐκκοπιεὶς διὰ ξίφους Ἱεροῦ λαίμοις ρευμάτων ἐργεῖ βλάβας*», ἐν *Μηνιαίῳ* Φεβρουαρίου (ἐκδ. Βαρθ. Κουτλουμουσιανοῦ) Βενετία, 1843, σ. 73.

5. «...Συνέβη καὶ γυναικὸς τινος υἱὸν μονογενῆ αὐτὸν ἐχοῦσης ἰχθύος μέρος ἐσθίοντα ἀθρόον ὁστοῦν καταπιεῖν καὶ ἄφρονον μείναι. Ἡ οὖν μήτηρ τοῦ παιδὸς ἀκούσασα περὶ τοῦ ἁγίου ἐνέγκασα αὐτὸν ἔρριψεν ἐν τοῖς ποσίν αὐτὸν ἡμιθανῆ...». Migne 116, 820.

6. Σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως Ἱερεμίου Γ' περὶ τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορινθίας, πλησίον τῶν Τρικκάλων Σικυῶνος, φερώνυμου τοῦ ἁγίου μονῆς ἐξεδόθη

1: Migne 116, 501.

2. *Ἰωάν. Σπ. Ράμφου* Οἱ ἅγιοι Τεσσαράκοντα μάρτυρες, «Ἐκκλησία» ΚΕ' (1948) σ. 120. *Τοῦ αὐτοῦ* Ἀγιολογικὰ Μελετήματα, Β' Ἀθήναι, 1948, σ. 27 ἔξ.

3. «Anal. Bollandiana» τ. XVII (1898) σ. 468. Πρβλ. καὶ Propylaeum ad Acta Sanctorum Decembris, Martyrologium Romanum, Bruxellis, 1940, σ. 580.

4. Propylaeum κλ. ἐνθ' ἄν. σ. 47. Ὅτι περὶ τοῦ ἁγίου Βλασίου ἀναφέρεται ἐν τῷ ρωμ. Μαρτύρολογίῳ ἐλήφθη ἀπὸ τὸν Usuard, ὅστις ἀπεμακρόνη τῶν ὑπ' αὐτοῦ χρησιμοποιηθέντων λατινικῶν Ἄκτων, ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τῆς 3 Φεβρουαρίου, ἐπηρεασθεὶς ἐκ τοῦ Μαρτυρολογίου τοῦ Adon, εἰς τὸ ὅποιον

παρεκκλησιών της Μεγ. Λαύρας 'Αγίου "Όρους τιμάται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου. Ἐν τῇ Δύσει ἀνηγέρθησαν ναοὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ, Νεαπόλει, Ῥαγούσῃ τῆς Δαλματίας, Ἰσπανίᾳ, Γαλλίᾳ, Βελγίῳ, Γερμανίᾳ καὶ ἀλλοῦσι¹.

Εἶναι γνωστοὶ δύο κανόνες εἰς τὸν ἅγιον Βλάσιον, τῶν ὁποίων ὁ εἷς, φέρων ἀκροστιχίδα «*Ἕμνοις προτῶ σε Μάρτυς, εὐσεβοφρόνας, ὁ Ἰωσήφ*», εἶναι ἔργον Ἰωσήφ τοῦ Ἕμνογράφου, ὁ δὲ ἕτερος, φέρων ἀκροστιχίδα «*Βλαστοῦς ἀνυμνῶν τῶν πόνων τοῦ Βλασίου, ἐγὼ Ἰωάννης*» εἶναι ἔργον οὐχὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀλλὰ τοῦ Ἰωάννου μοναχοῦ². Τὸν ἅγιον ἐτίμησε δι' ἐνόου δοξαστικοῦ τῶν ἀποστίχων τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς καὶ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης³. Τῷ 1786 ἐξεδόθη ἰδιαιτέρα ἀκολουθία τοῦ ἁγίου «*συλληγεθεῖσα ὑπὸ Στυλιανοῦ ἱερέως Κύτρικα*» διὰ τὸν ἐν Κερκύρᾳ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἕπεραγίας Θεοτόκου «*Σπηλαιώτισσας*» καὶ τοῦ ἁγ. Βλασίου ναόν, ἦτις καὶ ἐπανεξεδόθη τῷ 1909 μετ' ἄλλων ἀκολουθιῶν ὑπὸ τοῦ Σεβαστιανοῦ Νικοκάβουρα, Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐξεδόθησαν ὡσαύτως τῷ 1893 ἐν Χαλκίδι (ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Γ. Ἀθανασιάδου), τῷ 1896 ἐν Ἀθήναις, (ἐπιμελεῖα Κ. Χ. Δουκάκη καὶ δαπάνη τοῦ Παρθενίου Καστανᾶ, ἡγουμένου τῆς ἰ. μονῆς τῶν ἁγ. Νικολάου καὶ Βλασίου Καλαβρύτων) καὶ τῷ 1901 ἐν Ἀθήναις (ἐπιμελεῖα Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμέντου)⁴. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου εὐρίσκονται ὡσαύτως καὶ ἐν ἀγιορειτικοῖς χειρογράφοις⁵.

τῷ 1716. **Διον. Α. Ζακυνθινῷ** Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας. «*Ἑλληνικά*» Β' (1929) σ. 408 ἐξ. Τῆς μονῆς ταύτης, διατηρουμένης σήμερον, σώζονται 13 ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1835—1840 εἰς τὰ Γεν. Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ὑπὸ στοιχ. «*μοναστ.*, 243». Εἰς τὰ αὐτὰ ἀρχεῖα σώζονται ὡσαύτως 6 ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1840—1849 ὑπὸ στοιχ. «*μον.*, 93» τῆς ἐν Στυλίδι (δήμου Φαλάρων) φερωνύμου τοῦ ἁγίου διαλελυμένης μονῆς. Μνεῖα τῆς ἐν Μεσημβρίᾳ μονῆς γίνονται ἐν ἔγγράφῳ τοῦ 1379. **Ἀθ. Παπαδοπούλου—Κεραμῶς** Ἀνάλεκτα Ἱεροσ. Σταχυολογίας Α' 470.

Καὶ κωμοπόλει καὶ χωρὶα ἔλαβον τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου. Ἰδὲ *Ἐλευθερουδάκη* Ἐγκυκλ. Λεξικόν, Γ' 320.

1. Ἐκτενέστερον παρὰ τοῖς Baudot et Chausin Vies des Saints, ἐνθ' ἄν. 66.

2. *Μηναιὸν* Φεβρουαρίου ἐνθ. ἄν. σ. 72.

3. Migne 96, 1401—1408. **Δημ. Μπαλάνου** Πατρολογία, σ. 563. Εἰς τινὰ τροπάρια τοῦ κανόνος τούτου γίνεται λόγος περὶ ἰάσεως ὑπὸ τοῦ ἁγίου τῶν πασχόντων τὸν λαϊμόν. Οὕτω, χαρακτηριστικόν εἶναι τὸ κατωτέρω τροπάριον: «*Ἐπερ ἄμμον θαλάσσης τὰ σά, σοφῆ, θαύματα πάσις γάρ ψυχῶν καὶ σωμάτων πάθη ἀνίατα· λαϊμῶν παθήματα καὶ φλογμονὰς διαλύσις, καὶ τὰ κατὰ τὴν φάρμακα Ἑβραϊνῶν ἰατρῶν*».

4. **Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα**, Ἐκλογή ἑλλ. Ὁρθοδόξου ὑμνογραφίας (ἔκδ. Ἀποστ. Διακονίας), Ἀθήναι, 1949, σ. 305.

5. L. Petit Bibliographie des Acolouthies grecques, σ. 31 ἐξ. Βλ. καὶ «*Ἐκκλ. Φάρον*» Γ' (1909) σ. 358.

6. **Σπ. Δαυριώτου** καὶ **Σωφρ. Εὐστρατιάδου** Κατάλογος τῶν κωδικῶν τῆς μεγίστης Λαύρας, Paris, 1925 (κῶδ. 7581, 1, 1768, 1, 2018, 1. Ἐνταῦθα καὶ λόγος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ στολὴ τῆς ψυχῆς.

Μετὰ πενθήμερον ἀρχεῖται ἡ νηστευτικὴ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς περίοδος, εἰς ἣν μᾶς εἶχεν ἦδη ἀπὸ τῆς ἐνάρετος τοῦ Τριωδίου προετοιμάσει ἡ μήτηρ μας Ἐκκλησία. Ὑπέμνησεν εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ κύρια καὶ θεμελιώδη ἐφόδια, δι' ὧν θὰ καταξιοθῶμεν νὰ ὑπαντήσωμεν τὸν ἐπὶ τὸ πάθος πρὸς σιωτηρίαν ἡμῶν ἐρχόμενον Κύριον, εἶναι, πρῶτον, ἡ ἀπάρησις τοῦ φαρισαϊκοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ ὁ ἐνστερνισμὸς τῆς τελωνικῆς ταπεινοφροσύνης ἐν εὐλικρινεῖ ἔφ' οἷς ἀμαρτάνομεν συντριβῆ. Δεύτερον, ἡ μετὰ ταύτην ἔμπρακτος μετάνοια καὶ ὀριστικὴ ἐπιστροφή εἰς τὸν ἐνάρετον βίον, ἀφ' οὗ ἐξεκλίνομεν. Τρίτον, ἡ δι' ἔργων φιλανθρωπίας ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ὅστις ἐκπροσωπεῖ αὐτὸν τὸν Χριστόν· ἴσους μεγάλην σημασίαν ἐνέχει αὕτη ἡ ἀρετὴ, ὥστε ἡ πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον ἀναληθία νὰ συνεπάγεται αἰώνιον καταδίκην. Καὶ τέταρτον, ἡ μὴ διηνεκῆς συμμόρφωσις πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀποτέλεσμα ἔχει ὁποῖον οἱ πρωτόπλαστοι ἐδοκίμασαν παραβάντες τὰς ἐντολάς Του. Ὡς στάδιον ἀρετῶν διανοίγεται πρὸ οὕτω προδιατεθειμένων ἡμῶν ἡ προπασχάλιος νηστευτικὴ περίοδος, ἵνα προσηκόντως ἠντροπισμένον εἰσέλθωμεν εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ Σωτήρος νυμφῶνα.

Ψαλμοδίας ἐπικουρία.

Εἶνε ὅλων ἐξαιρετικῆς σημασίας ἡ ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας τοῦ Τριωδίου σηματοποιεῖται ἐπικουρία πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ψυχῆς εἰς τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἀνάτασιν. Αἱ κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας ψυχικαὶ βιώσεις εἶνε πλήρεις βάθους, εἰς βαθυτάτην δὲ κατάνυξιν συντελοῦν τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα καὶ τὰ ἀναγνώσματα καὶ πλουσίας προκαλοῦν συγκινήσεις αἱ εὐκτιῆροι τελετουργίαι τῆς νηστευτικῆς περιόδου. Τὸ ἀπὸ τῶν ἀμπλακημάτων ἄρχος ὑγῆναι μοχθηρὸν καὶ βαρὺ, αἱ πλάται καὶ τὰ παντοῦ τῆς ζωῆς ἀτυχήματα παράγουν δηκτικὰς τῆς ψυχῆς ὀδύνας, ἡ ἀπὸ τῶν ὁποίων θλίψις καθίσταται ἔρμα παρακω-

Ἐν τῇ λαογραφίᾳ ὁ ἅγιος φέρεται φύλαξ τῶν ζώων, καὶ μάλιστα τῶν ποιμνίων, ὡς καὶ προσηγορία κατὰ τῆς νόσου εὐλογίας, κατὰ τοῦ λύκου κ.λ.¹.

Πρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΡΑΜΦΟΣ π. Θ.

πανηγυρικὸς εἰς ἀπλήν φράσιν), Ἰδὲ καὶ **Σπ. Δάμπρου** ἐνθ' ἄν. (κῶδ. 6563,3). Αὐτόθι (σ. 496) ἐσφαλμένως καταχωρίζονται κεινομένως τὰ χειρόγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἅγιον Βλάσιον, εἰς χειρόγραφα Βλασίου ἱερομάρτυρος Σεβαστείας καὶ χειρόγραφα Βλασίου ὁσίου (ἱερομάρτυρος), ὡς ἐάν ἐπρόκειτο περὶ χωριστῶν ἁγίων. Ἄλλους ὕμνους τοῦ ἁγίου ἰδὲ παρὰ Pitra Analecta Sacra, I, 586 ἐξ., καὶ **πρ. Διονυσιόπουλου** *Σωφρονίῳ* Ταμείον ἐκκλ. ποιήσεως «*Ἐκκλ. Φάρος*» ΜΑ' (1948) σ. 15 ἐξ. Ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου ἰδὲ ἐν ἄρθρῳ «*Βλάσιος ἅγιος*» ἐν τῇ Ἐρησκευτ. καὶ Χριστ. Ἐγκυκλοπ. Β' 586.

1. Γενικῶς περὶ λαϊκῶν δοξασιῶν παρ' ἡμῶν καὶ τῆ Δύσει ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἅγ. Βλάσιον ἰδὲ **Γ. Μέγα** Ζητήματα ἑλλ. λαογραφίας, Ἐπετηρὶς λαογραφικοῦ ἀρχείου ἔτος 1943—1944, σ. 64 (ἀνάτυπον), **Δημ. Δουνοπούλου** Γεωργικά τῆς Ρούμελης, Ἀθήναι (1938) σ. 173, καὶ Baudot et Chausin, ἐνθ' ἄν. σ. 66-67.

λύον τὸν πρὸς ἀνατάσεις ἀπαραίτητον κομφισμόν. Εἰς τοῦτο ἀκριβῶς συντελεῖ ἡ τόσον ἐγκάρδιος ὑμνολογία τῶν ἱερῶν ἡμερῶν τοῦ σταδίου τῆς Τεσσαρακονθήμερου νηστείας.

Τὸ Κυπριακόν.

Βαθεῖαν προεκάλεσε τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ τὴν συγκίνησιν ἢ συμπαραστάσιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνακτίσεως τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα τῆς ἐλληνικῆς Κύπρου. Συνεχῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνων κοινῇ Ἱεραρχίας καὶ Κλήρον ἱστορία, συγκρατοβλή θυσῶν ἀμνησίων εἰς τὸν ἱερὸν βωμὸν τοῦ θεοδωρήτου εἰς τὸν ἀνθρωπον ἀγαθοῦ, ἀδύνατον ἦτο γὰρ μὴ ἔχη παραστάτην δόκλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τὸ πλήρωμα, τὸν Κλήρον καὶ τὸν λαόν, εἰς τοιαύτας μάλιστα περιστάσεις, καθ' ἃς εἶνε ἀπολύτως ἐπιβεβλημένος ὁ πανελληνίος συνασπισμὸς ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ἐλληνοχριστιανικῶν ἀξιών. Δικαίως, λοιπόν, ὁ Ἐθνάρχης τῆς Κύπρου ἐν τῷ πρὸς τὸν ἡμέτερον Πρωθυεράρχην ἀπαντητικῷ τῶν τηλεγραφήματι ἐξαρκητήριον ὡς «εὐλογίαν ἀπὸ Θεοῦ» τὴν διὰ τῆς συμπαραστάσεως «εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην καμπὴν τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος ἀνεκτίμητον συμβολὴν» τῆς ἐκφραζούσης τὰ αἰσθήματα σύμπαντος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κομμουνισμοί.

«Ἡ θρησκεία εἶνε μία ἀντιεπισημονική, ἀντιδραστικὴ ἰδεολογία καὶ ἐμπόδιον εἰς τὸν πρὸς τὸν κομμουνισμὸν δρόμον. Ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων ἀποτελεῖ μίαν τῶν μορφῶν τοῦ ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀγῶνος. Δὲν εἶνε τυχαῖον ὅτι ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ἐπισημονικοῦ σοσιαλισμοῦ Μάρξ ἀπεκάλεσε τὴν θρησκείαν «δύιον τοῦ λαοῦ». Αὐτὰ ἔγραψεν ὁ ῥώσος κομμουνιστὴς συγγραφεὺς Ὀλέσκιν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐπιστήμη καὶ ζωὴ». Βιβλίον διὰ τοὺς γερμανόπαιδας τῆς ῥωσικῆς ζώνης τῆς Γερμανίας, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ, διδάσκει ὅτι ἡ Ἐπιστήμη ἀπὸ μακροῦ ἔχει ἀποδείξει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὐδέποτε ὑπῆρξε. Ἰδρῦθη ἀπὸ τινος νέα κομμουνιστικὴ ὀργάνωσις, «Ὁργκινφόρμ», πρὸς συστηματοποίησιν τοῦ κατὰ τῆς θρησκείας ἀγῶνος δι' ἐδικῶν σχολῶν ἐν Βαρσοβίᾳ, Θεοδοσίᾳ, Σιγκούλτᾳ Λειτονίας καὶ Κωνσταντινῆς Ρουμανίας.—Τὰ ὀλίγα αὐτὰ διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κομμουνιστικοῦ κλίματος ἀποφαινομένους περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ μεταξὺ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου ἀπεστάλη ὡς ὑπότροφος αὐτοῦ εἰς τὸ Θεολογικὸν Οἰκτροφεῖον εἰς φοιτητὴς τῆς Θεολογίας καταγενομένος ἐκ τῆς Ἐπαρχίας του.

Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συνεκροτήθη τὴν προπαραελθοῦσαν Τρίτην, 7 Φεβρουαρίου ἐ.ξ. ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ σύσκεψις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς προμηθείας τυπογραφείου τῆς Ἀπ. Διακονίας.

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἡδη ὁ ἐπιμελεῖα τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Βέλλα, Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καταρτισθεῖς

μέγας χάρτης τῆς Παλαιστίνης τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐπίσης ἐξεδόθησαν εἰς τὴν σειράν τῆς «Βιβλιοθήκης τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας» καὶ ἐτέθησαν ἡδη εἰς κυκλοφορίαν: ὑπ' ἀριθ. 25 «Οἱ φιλόσοφοι τοῦ 19ου αἰῶνος» τοῦ κ. Ἰ. Παναγιωτίδη καὶ ὑπ' ἀριθ. 26 τὰ «Φιλοσοφικά μελετήματα» τοῦ κ. Γ. Σακελλαρίου.

Ὑπὸ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Βασ. Βέλλα παρετέθη γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς διευθυνούσης τὸ τμήμα Νεότητος τοῦ Οἴκου. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν δίδος J. Frazer τῆς 3ῃ Φεβρουαρίου ἐσπέρας. Κατ' αὐτὸ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία εἰς τὴν δίδα J. Frazer γὰρ πληροφορηθῆ ἡλεπομερῶς τὰ κατὰ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ γὰρ ἐκδηλώσῃ ζωηρὸν τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον τῆς ὑποσχεθείσα πᾶσαν δυνατὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐνίσχυσιν.

Ἡ δὲ J. Frazer ἐπισκεφθεῖσα τῆς 31ῃ Ἰανουαρίου ἐσπέρας τὸ Θεολογικὸν Οἰκτροφεῖον παρεκάθησεν εἰς τὴν κοινὴν φοιτητικὴν τράπεζαν καὶ ὠμίλησεν ἐνθουσιῶδως πρὸς τοὺς τροφίμους αὐτοῦ.

Ἐξεδόθη καὶ κυκλοφορεῖ χάριν τῶν Καθηγητικῶν σχολείων μικρὰ βυζαντινὴ ἔγχρωμος εἰκὼν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς 2 μεσοῦντος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ὑπουργοῦ ἀνοικοδομησεως κ. Κορωναίου, τῆς δ' ἐπαύριον τὴν Miss Frazer, ἀντιπρόσωπον τοῦ Τμήματος τῆς Νεότητος τοῦ Οἴκ. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, συνοδευομένην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου καὶ τῆς Δίδος Γκαϊζλη, αὐθημερὸν δὲ τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης κ. Παπαηλιοῦ.

—Τῆς Δευτέρας (6) ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Φωτίου ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέδραμον κατὰ ἐπικρατήσιν ἔθος εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν Πεντέλης, ἐνθα ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὴ λειτουργία, πάντες δὲ διημέρυσαν ἐν τῇ μονῇ.

—Τῆς 7 τρ. ἡ Α. Μ. ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Α. Ε. τοῦ Ἐπιτετραμένου τοῦ Λιβάνου κ. Μ. Ghandour, ὅστις ἐνεχείρισε αὐτῇ τὴν ἀλλαχὸν δημοσιευομένην ἐπιστολὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου, ἐκφράζοντος τὴν διὰ τὸ παιδομάζωμα συμπάθειαν αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Λιβάνου. Ἡ Α. Ε. ἐδήλωσεν εἰς τὴν Α. Μ. ὅτι ἡ χώρα του δὲν θὰ παύσῃ ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀπαχθέντων Ἑλληνοπαίδων, ἐξέφρασε δὲ καὶ τὴν προσωπικὴν του συμπάθειαν. Ὁ Μακαριώτατος, εὐχαριστήσας τὴν Α. Ε. παρεκάλεσεν ὅπως διαβιβάσῃ τὰς τε προσωπικὰς αὐτοῦ θερμὰς εὐχαριστίας, ὡς καὶ τὰς τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν κ. Πρόεδρον καὶ πρὸς τὸν ἐγγενὴ λαὸν τοῦ Λιβάνου.

—Αὐθημερὸν ἡ Α. Μ. ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τῆς κ. Ρισμπεργκ, συζύγου τοῦ ἐν Ἑλλάδι Προξένου τῆς Σουηδίας, ὡς καὶ ἐπιτροπὴν Κυπρίων ἐκπροσώπων τῆς Ἐθνάρχιας Κύπρου.

—Τῆς 8 ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔσχε μακρὰν συνομιλίαν ἐν τῷ Μεγάλῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ὑγιεινῆς καὶ Προνοίας κ. Β. Βοῖλα.

—Τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μ. ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Α. Ε. τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Σουηδίας κ. Α. de Aminoff, συνοδευομένου ὑπὸ τοῦ κ. Gussing, ἀντιπροσώπου τοῦ Σουηδικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

—Τῆς πρώτης τῆς ἐπομένης ἡ Α. Μ. προέστη ἐν τῷ Ἀΐ Νεκροταφίῳ Ἀθηνῶν τῆς νεκρωσίου ἀκολουθίας ἐπὶ τῷ τελευτήσαντι στρατηγῷ καὶ Μεγάλῳ Τελετάρχῃ τῆς Αἰλῆς Μ. Μελά, περὶ τὴν μεσημβρίαν δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς δευτέρας περιόδου τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τσώρτσιλ Ἐκθέσεως Ἐπιβιώσεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Εἶτα ἡ Α. Μ. κατελθοῦσα εἰς Πειραιᾶ παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας μύλου φασφαφοῦχων λιπασμάτων, ἐκ τῶν πρώτων ἔργων τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, εἰς τὰ ἐν Δραπετσῶνι μεγάλα ἐργαστήρια λιπασμάτων.

—Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος οἰκουρὸν ἐδέχθη (11) ἐν

τῆ οἰκίᾳ του τὴν Α. Ε. τὸν ἐν Ὀλλανδίᾳ ἔλληνα Πρεσβευτὴν κ. Δέλην, τῆ δὲ προχθὲς Δευτέρᾳ ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν ὑπουργὸν Ὑγιεινῆς καὶ Προνοίας κ. Β. Βοϊλάν.

— Χθὲς (14) ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀνελθὼν περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

— Ἀύθμερόν καὶ περὶ ὥραν 1 μ. μ. ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θεοσκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ συνειργάσθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Γ. Οικονόμου.

— Ὁ Σουηδικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς προσέφερεν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν πενήτην ἑκατὸν ἱματισμῶν καὶ ὑποδήσεως διὰ τοὺς ἐπαναπαριζόμενους συμμοριοπλήκτους. Ἡ διοίκησις τοῦ Σουηδικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ παρεκάλεσε τὴν Α. Μακαριότητα, ὅπως τὸ πλεῖστον μέρος τῶν δωρομένων διανεμηθῆ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἡπείρου, «τοῦ περισσότερον πληγέντος τοῦτου τμήματος τῆς Ἑλλάδος», ὅπως γράφει ἐν ἐπιστολῇ ἡ διοικήσις. Ἐπίσης ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων θὰ διανεμηθῶσι, εἰς τοὺς βρεφικούς καὶ παιδικούς σταθμούς καὶ εἰς τὰ κάτωθι ἰδρύματα: Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία παιδικῆς παραλύσεως, Ἰδρυμα προστασίας παιδιοῦ, Πρεσβυτέριον «Ἁγίου Ἀνδρέως» (Ρόδος), ὄρφανοτροφεῖον «Ἁγίου Δαμασκηνός», καὶ Ἁγίου Ἀλέξανδρος (Παλ. Φαλήρου). Ἦδη ὁ ἱματισμὸς καὶ τὰ εἶδη ὑποδήσεως παρελήφθησαν καὶ πολὺ συντόμως θὰ ἀποσταλοῦν πρὸς διανομήν.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐφοδιασμοῦ παρεχώρησεν εἰς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τὰ ἐν ταῖς ἀνά τὴν Ἑλλάδα ἀποθήκας του εἶδη ὑποδήσεως καὶ ἱματισμοῦ, προελεύσεως Οὐγγρα, πρὸς διανομήν εἰς τοὺς συμμοριοπλήκτους. Ἡ Α. Μ. κατήρτισεν ἤδη συνεργεῖα διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ διανομήν των.

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Ι

Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Καρδίτσης ὅτι ἐκ πόρων τοῦ Φιλοπτώχου ταμείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος κλπ. ἐδόθησαν ἀνά 500.000 δραχμῶν εἰς ἕξ ἀπόρους ὄρφανους νεάνιδας τῆς πόλεως ὁρισθείσας διὰ κλήρου.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας μερίμνη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ προσωπικῆ δαπάνῃ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐτελέσθησαν τρεῖς ὁμαδικαὶ βαπτίσεις ἀπόρων νηπίων, καθ' ἃς ἐβαπτίσθησαν 45 ἐν ὅλῳ νήπια ἡλικίας 2—3 ἐτῶν παραμένοντα τέως ἀβάπτιστα ἔλλειπει ἀναδόχων.

— Μετ' ἐπιτυχίας ἐπίσης διεξήχθη καὶ ἐν τῇ πόλει τῆς Καρδίτσης ἡ προσπάθεια συγκεντρώσεως δερμάτων χάριν τῶν ἐπαναπαριζόμενων συμμοριοπλήκτων καὶ βαθύτατα συγκινητικαὶ ὑπῆρξαν αἱ κατὰ τοῦ «Παιδομαζώματος» ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὁρισθείσαν ἡμέραν τοῦ δι' αὐτὰ Πανελληνίου πένθους.

Περὶ τῆς λοιπῆς δράσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, δι' ἔλλειψιν χρόνου, εἰς τὸ ἐπόμενον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰ. Νεκτάριον Κατσαρόν, Καρναὶ Ἁγίου Ὁρους ἐνεγράφητε. — Πανοσ. Ἀρχιμ. Εὐμένιον Χατζηπαύλου καὶ Χρ. Παπασαραντιόπουλον Ν. Κρήνην Θεσσαλονίκης, αἰδ. Ἀθαν. Ἀπ. Τίκαν, Ἀρτσιανὸν Καρδίτσης, Ἀνδρ. Μούργον Ἑλληνικὸν Φαρσάλων διευθύνσεις σας ἐτακτοποιήθησαν. — Αἰδ. Ἀνδρ. Παπαϊωάννου, Ἀμαλιάδα ἐνεγράφητε ζητηθέντα ἐστάλησαν.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

[2] ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον

Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἀθανάσιον Καραναστάσην

Ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εἰσοδίων Θεοτόκου Δράμας

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆ 3ῃ Μαρτίου 1950, ἡμέρα Παρασκευῆ καὶ ὥρα 9 π. μ. ὅπως δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ σκανδαλώδει βίῃ καὶ ἀποβολῇ τοῦ

ἱερατικοῦ σχήματος, περὶ ἧς κατηγορίας ἐκλήθη εἰς ἀπολογία.

Προσπεπιθλοῦμέν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰανουαρίου 1950

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδ. Δικαστηρίου

† Ὁ Σάμου *Εἰρηναῖος*

Ὁ Γραμματεὺς

κ. α. α.

Ὁ Ὑπογραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σπυρίδιον Σταθάτος

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Αἰτωλοακαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 63 παράγραφος 1 καὶ 2 τοῦ Α. Ν. 2200)1940 «περὶ ἱ. ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ ἱεροδιακόνου τοῦ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀγρινίου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακηρύξιν τῶν ὑποψηφίων. Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1950. † Ὁ Αἰτωλ(ν)ίας Ἱερόθεος

Ἱ. Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν Ἀν. Νόμου ὑπ' ἀριθ. 2200)1940 καὶ τὰς μεταγενεστέρως τροποποιήσεις αὐτοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τῆς ἐνορίας ἁγίου Νικολάου τῆς πόλεως Λεβαδείας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Νόμου ὁριζόμενα πιστοποιητικά προσόντων. Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 9 Ἰανουαρίου 1950.

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Πολύκαρπος

Ἱ. Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ νόμου «περὶ ἱ. ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἱ. ναῶν α) Ἑλληνικῶν-Γαπουρνιάς, β) Ἀγδίνων, γ) Ν. Μουρσαλί, δ) Ἀφρατίου, ε) Κοντοδεσπότη καὶ ς) Κοτσικιάς ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Χαλκίδος τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τοῦ νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά. Ἐν Χαλκίδι τῇ 11 Φεβρουαρίου 1950. † Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

Ἱ. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Σελίσσης καὶ Νικολεϊκῶν τακτικοῦ ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200 «περὶ ἱ. ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων. Ἀίγιον τῇ 11 Φεβρουαρίου 1950.

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀγαθόνικος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Γόρτυνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΪΣΗΣ

Τύπος «Φοῖνικος» Λεωνόπου 4